

یادداشت‌ها

[۱] پیشاسقراطیان: پیشینیان باستانی

1. Eberhard (1788) 1796, 47. The reference is provided by Paquet, in Paquet and Lafrance 1995, 26.
۲. فالیدون، ۹۶a؛ تأکیدها افزوده شده‌اند. مقایسه کنید با SOCR. D7 LM.
۳. «زیرا تمام نوشته‌های باستانی‌ان 'درباره طبیعت' خوانده می‌شود: نوشته‌های ملیسوس، پارمنیدس، امپدوکلس، آلکمایون، گرگیاس، پرودیکوس و دیگر نویسندگان»
Galen, *On the Elements according to Hippocrates* 1.9 (p. 134, 16-19/De Lacy = 24A2DK, ALCM. D2 LM).
- درباره تاریخ این عنوان بنگرید به (Schmalzreidt 1970).
۴. بنگرید به فصل سوم همین کتاب، ص ۵۸ تا ۶۲.
۵. به منظور بررسی تاریخ این رساله، که موضوع بحث پژوهشگران بوده است (مقایسه کنید با Schiefsky 2005, 63-64)، بنگرید به نتایجی که جوآنا (Jouanna 1990, 85) حاصل کرده است. اشاره به امپدوکلس صرفاً ارائه یک مبدأ نیست بلکه موضوعیت نیز دارد.
۶. درباره معنای لفظ «سوفیست»، بنگرید به فصل سوم همین کتاب، ص ۶۱ تا ۶۳؛ درباره این مقایسه میان فلسفه و هنر تصویری، بنگرید به همین کتاب، ص ۶۰.
7. Cf. 31A71DK, MED. 7b; and EMP. 56 LM.
۸. Fr. 910 (59A30DK, DRAM. T43aLM). افلاطون در محاوره گرگیاس، هنگام مواجهه سقراط و کالیکلس (484e, 485e, 489e)، به این بحث اشاره می‌کند. درخصوص منبع این پاره، بنگرید به Kambitsis 1972, 130. این پاره را عموماً متعلق به سال ۴۱۰ ق.م دانسته‌اند (Kambitsis 1972, 130). جوآن و وان لوی (Jouan and Van Looy 2002, 220-21)، براساس بررسی‌های کمتی، از تاریخی قبل‌تر بین ۴۳۷ و ۴۱۹ ق.م دفاع می‌کنند.
۹. \$8.1 (90DK = DISS. LM). *Dissoi Logoi*. من به تاریخ معمول این متن وفادار می‌مانم. برنیت (Burnyeat 1998)، که می‌گوید این متن یک تمرین [exercise] پورونی است، تاریخی متأخر پیشنهاد می‌کند و آن را متعلق به نیمه دوم قرن چهارم می‌داند.

۱۰. برابر نهاد انگلیسی شایسته‌ای برای hoi phusikoi وجود ندارد؛ من «naturalists» را به «physicians» ترجیح داده‌ام، چون تاحدودی کمتر گمراه‌کننده است. در هر صورت، درمورد حوزه‌ای که hoi phusikoi پژوهیده‌اند نمی‌توان از «physics» پرهیز کرد.
۱۱. کسنوفون، خاطرات سقراطی ۱، ۱۱؛ ایتالیک‌ها اضافه شده است. «چنان‌که از عبارت ho kaloumenos kosmos و نوع پژوهشی که موضوعش کاسموس است برمی‌آید، «جهان» (kosmos) در اینجا ظاهراً عبارتی فنی است.
۱۲. افلاطون، لوسیس، ۲۱۴a-b (اگرچه این عبارت می‌تواند هندیادیس باشد).
۱۳. افلاطون، فیلبوس، ۵۹a. اما عبارت تفصیلی‌تر در محاوره تیمائوس ۴۷a است (hè peri tès tou pantos phuseós zètèsis).
۱۴. ارجاعاتی را در Bonitz's Index Aristotelicus می‌توان یافت (hoi peri phuseos, 835b3ff; physiologi, 835b40ff; hoi phusikoi, 835b26ff).
۱۵. بنگرید به عنوان پژوهش کلاسیک کان (Kahn (1994) 1960): آناکسیماندروس و سرچشمه‌های جهان‌شناسی یونانی [Anaximander and the Origins of Greek Cosmology]. دلایل بسیاری داریم که کارِ تالس نمایندهٔ این ویژگی نظام‌مند نیست.
۱۶. نداف (Naddaf) معتقد است که روایت تحول تمدن انسانی از آغاز بخشی از این قسم بوده است (برای نمونه بنگرید به ۲۰۰۵، ۲۸-۲۹، ۱۱۲)؛ من هیچ گواه محکمی برای نظر او نیافتم؛ در عوض این قسم آخر تحولی‌گزینشی بود که پارادایم به‌طور طبیعی مجاز می‌ساخت.
۱۷. افلاطون، پرورتاگوراس، 315c5-6.
18. Hippocrates, *Fleshes* 1.2.
۱۹. افلاطون، فایدون، c1-96b1 (مقایسه کنید با LM SOCR.D7).
۲۰. در اینجا زمان سنجی‌ای را که مانزفلد (1979, 55-57; and 1980, 87-88) از آن دفاع می‌کند می‌پذیریم.
21. Fr. 913 Kannicht (59A20 DK = DRAM. T43bLM); emphasis added.
۲۲. یگانه منبع اطلاعاتی ما زندگی و عقاید فیلسوفان برجستهٔ دیوگنس لائرتیوس ۹، ۵۷ است. اما این متن را می‌توان به‌گونه‌ای خواند که معنایش این باشد که فیلسوف مورد نظر آناکساگوراس است و نه دیوگنس (بنگرید به 12-11، 2008a, Laks). برای بررسی تازه‌ترین دفاع از این تفسیر بنگرید به Fazzo 2009, 162 with n6.
۲۳. افلاطون، دفاعیهٔ سقراط، 18a-b، 19a-c. دربارهٔ سقراط و فیلسوفان پیشاسقراطی در ابرهای آریستوفانس، بنگرید به 2013 Laks and Sætta-Cottone.
۲۴. آریستوفانس، ابوها، ۲۲۵-۲۳۶. این دیلز (1969 [1881] Diels) بود که نخستین بار نشان داد سقراط ابرها به زبان دیوگنس سخن می‌گوید. همچنین بنگرید به 61 Vander Waerdt 1994. برای بررسی انتقادی این خوانش و ترجیح آرخلائوس، که دربارهٔ حضورش در آتن نمی‌توان تردید کرد، اگرچه درمورد حضور دیوگنس می‌توان تردید کرد (مقایسه کنید با فصل نخست همین کتاب، یادداشت ۲۲)، بنگرید به 2009 Fazzo؛ و 95-94، 2013 Betegh.

۲۵. افلاطون بعداً، در چارچوب انکار خدا ناباورى معروفش در کتاب دهم قوانین (889b1-890a10)، توجیهی نظری و قابل توجه برای این ملغمه که آشکارا با سقراط فاصله دارد ارائه می‌کند.
۲۶. افلاطون، دفاعیه، ۱۹c. مقایسه کنید با آریستوفانس، ابرها، ۱۸۰-۹۵.
27. 1.1.11. (cf. SOCR. D3 LM).
۲۸. دیوگنس لائرتیوس، 1.18؛ 2.16؛ 2.20-21.
۲۹. مقایسه کنید با افلاطون، فایدون، ۹۶a۶-۹. مقایسه کنید با فصل نخست همین کتاب، یادداشت ۲.
۳۰. دیوگنس لائرتیوس، زندگی و عقاید فیلسوفان برجسته، ۲.۱۶. واندر وارت (Vander Waerd 1994, 61) بر مبنای روایت آریستوفانس می‌پذیرد که سقراط زمانی پیرو دیوگنس آپولونیایی بوده است.
۳۱. نمونه‌ای مشهور ملاقاتی است که افلاطون میان پارمنیدس کهن سال و سقراط جوان در محاوره پارمنیدس برقرار می‌کند.
32. Cicero, *Tusculan Disputations* 5.5.
33. Cicero, *Tusculan Disputations* 5.6.
۳۴. نخستین گواه فهرستی است که در محاوره پروتاگوراس افلاطون، 343a، ارائه می‌شود. این فهرست شامل نام تالس میلئوسی، پتاکس میلئلنه‌ای، بیاس پیرنه‌ای، سولون آتنی («سولون ما»)، کلئبولوس لیندسی، موسون کینه‌ای، و خیلف اسپارتی می‌شود. درخصوص تاریخ این فهرست، بنگرید به Buisine 2002.
35. Cicero, *Tusculan Disputations* 5.9.
۳۶. کسنوفون، خاطرات، ۱.۱۴، ۱.۱۱. این پرسش پیش‌تر در محاوره سوفیست افلاطون، ۲۴۲c۵، نیز مطرح شده است («موجودات چندند و در چه تعداد؟»); مقایسه کنید با Isocrates, *Antidosis* 268. مانزفلد (Mansfeld 1986, sect. 4 and 5) بر اهمیت این فهرست پیشا-ارسطویی برای تاریخ عقیده‌نگاری باستان تأکید کرده است.
۳۷. کسنوفون، خاطرات، 1.1.13-14 (LM DOX.T5); ایرانیک‌ها از نگارنده است.
۳۸. ارسطو، مابعدالطبیعه، ۹۸۳b۸-۱۰. این «جوهر» (ousia) در b11 «مبدأ» و در b13 «طبیعت» خوانده می‌شود. لفظ «زیر نهاد» در b۱۶ به کار می‌رود. مقایسه کنید با ۹۸۴a۳۰-۳۲.
۳۹. معنای مضاعف لفظ phusis، که هم به نمو طبیعی یک شیء اشاره دارد هم به طبیعت درونی آن، از پیش در نخستین کاربرد این لفظ در اثر هومر (*Odyssey* 10.303) مشهود است.
۴۰. بنگرید به فصل نخست همین کتاب، یادداشت ۳.
41. *Against the Physicists* 2.46.
۴۲. در اینجا از اصطلاح‌شناسی‌ای که الکانا (Elkana 1986) پذیرفته پیروی می‌کنم.
۴۳. اگر باد نباشد، پارو می‌زنیم (وفق تعبیری که مناندر [Menander] ارائه می‌دهد، Kassel- 183 Fr. Austin). اگر هدف نهایی دست‌نیافتنی بود، فیلسوف خود را با صورت دلخوش می‌کند.
۴۴. فایدون، 95a-e.
۴۵. فایدون، 96a.
۴۶. تیمائوس، 46c-d.
۴۷. فایدون، 97c.

۴۸. فایدون، 98c.
۴۹. فایدون، 99d1.
۵۰. فایدون، 98e.
۵۱. درخصوص افلاطونی کردن سقراط در روایت خودزندگی نامه نوشت فایدون، بنگرید به Babut 1978.
۵۲. به رابطه احتمالی علتِ صوری با علیت غایی، که ضرورت آن در نقدِ آناکساگوراس صورت بندی شده بود، در محاوره فایدون به خوبی پرداخته نشده است. طبیعتاً این اتفاقی نیست: این مسئله یکی از مشکلات اصلی افلاطون گرایی است. باید اشاره کرد که هر دو علیت صوری و غایی به همراه مفهوم اضداد در مرکز طبیعیات ارسطویی خواهند بود.
53. *Meteorologica* 2.2, 355b32-34.
۵۴. این عبارت، در مابعدالطبیعه، 983b6s، به آن شیوه جدید تفلسف اطلاق می شود که تالس معرفی کرد (مقایسه کنید با 983b20). این اصطلاح در پیوند با افلاطون فهمیده می شود. ارسطو جلوتر می گوید آموزه های افلاطون «پس از فیلسوفانی که از آن ها سخن گفتیم» قرار می گیرند (987a29). نخستین کاربرد این عبارت، در 9۸۲b۱۱، به فلسفه ای اطلاق می شود که حتی پیش تر [از پیشا-سقراطیان] و معاصرِ نخستین حیرت های نوع انسان بوده است.
۵۵. «بیشتر فیلسوفان نخستین» مبدأ مادی ای وضع می کنند که ورای کون و فساد دوام می یابد. از این رو، وقتی نام «سقراط» به کار می رود تا مفهوم «طبیعت» (phusis) جوهری در همان معنای مستعمل «بیشتر فیلسوفان نخستین» تصویر شود، می توان این کاربرد را نشانه ای از این پیوستگی در نظر گرفت.
۵۶. مابعدالطبیعه، 2-987b1.
۵۷. مابعدالطبیعه، 4-987b2.
۵۸. مابعدالطبیعه، 31-1078b17. درباره تمایز میان آنچه در این عبارت به سقراط و دموکریتوس مربوط می شود، بنگرید به Nancy 1997.
59. *Parts of Animals* 1.2 642a24-31.
60. *Parts of Animals* 1.2 642a17.
61. *Diogenes Laertius, Lives of Eminent Philosophers* 1.13-15
- تاجایی که به تاریخ فلسفه پسا-سقراطی مربوط می شود، می توان پرسید که آیا این تقسیم ثنائی مناسب است یا نه، تقسیمی که نخستین شاخه آن، وفق نظر دیوگنس لائرتیوس، در پی یک انشعاب دوگانه در مرتبه سقراط، و پس از افلاطون، به یکی از اهالی آکادمی (کلیتوماخوس)، یک رواقی (خروسیپیوس) و یک مشائی (تئوفراستوس) ختم می شود، حال آنکه شاخه دوم به طور مستقیم تا اپیکوروس ادامه می یابد. اما درخصوص آغازگاه ها می توان مشروعیتی برای آن قائل شد، اگر که آن تقسیم را از طریق دو گرایش فکری متمایز در شرق و غرب انجام دهیم و وثوق این تقسیم را از دیوگنس لائرتیوس، که صرفاً تمایزی جغرافیایی قائل است، استنباط نکنیم.
62. *Diogenes Laertius Lives of Eminent Philosophers* 1.14.
۶۳. بنگرید به فصل نخست همین کتاب، ص ۱۸-۲۰.

64. Diogenes Laertius *Lives of Eminent Philosophers* 1.14.

فقره مذکور می‌افزاید «و از زنون الثائی به بعد، دیالکتیک». در این خصوص مبدأ ارتباط میان تقسیمات فلسفه و دوره‌های تاریخی او اعتبار ندارد. این عبارت همچون یک تصحیح ضمنی است: سقراط مبدع دیالکتیک نیست بلکه پیش از او زنون مبدع آن است.

65. *Lives of Eminent Philosophers* 2.16 and 20-21.

۶۶. بنگرید به فصل نخست همین کتاب، کتاب، ص ۱۱.

۲] پیشاسقراطیان: مجموعه مدرن

۱. در نسخه‌ای که کرانتز (W. Kranz) بازبینی کرده است، تا همین امروز به این مجموعه مراجعه می‌شود (Diels-Kranz 1951-1952).

۲. ارسطو، مابعدالطبیعه، 1.3. 7-986b6.

۳. مقایسه کنید با Krug (1815). کارستن [S. Karsten]، یکی از آگاه‌ترین متخصصان فیلسوفان پیشاسقراطی در نیمه نخست قرن نوزدهم، در این فکر بود که مجموعه‌ای که طرح ریخته بود را الباقی آثار فیلسوفان یونانی باستان، به‌ویژه آنان که پیش از افلاطون بالیدند (*Philosophorum graecorum veterum praesertim qui ante Platonem floruerunt operum reliquiae*) نام‌گذاری کند. تنها سه بخش منتشر شد: کسنوفانس (۱۸۳۰)، پارمنیدس (۱۸۳۵) و امپدوکلس (۱۸۳۸).

۴. مقایسه کنید با Schleiermacher (1815).

۵. مقایسه کنید با فصل نخست همین کتاب، ص ۲۰.

۶. درباره استفاده‌ای که فلسفه عمومی از عبارت سیسرون می‌کند، بنگرید به

Ernesti, "De philosophia populari," (1754) in Beck and Thouard 1995, 372.

7. Schleiermacher (1815) 1835, 293.

۸. نقل قول‌ها از این منبع استخراج می‌شوند: Schleiermacher (1815) 1835, 289.

9. Hegel 1995, 102 and 352.

۱۰. Zeller (1844/1852) 1919/1923. زلر به مسئله دوره‌بندی در تاریخ به‌طور کلی بسیار علاقه‌مند بود. به‌ویژه بنگرید به بخشی با عنوان «Die Hauptentwicklungen der griechischen Philosophie» («تحولات اساسی فلسفه یونانی»)، I، ۷۱، ۲۱۰-۲۲۷. و به ۲۱۸-۲۱۹ برای بررسی دوره‌ای که در اینجا مورد علاقه ماست.

11. Zeller (1844/1852) 1919/1923, 217.

۱۲. مجموعه دیلز در برابر مجموعه نه‌چندان خوب مولاخ [Mullach] که در سال ۱۸۶۰ منتشر شد توانست خود را غالب کند. افزون‌براین، عنوان کامل آن مسائلی را آشکار کرد که می‌توانست ضعیف دوره‌بندی قبل از زلر را بازنماید:
- Fragmenta philosophorum graecorum, I: Poeseos philosophicae caeterorumque ante Socratem philosophorum quae supersunt, II. Pythagoreos, Sophistas, Cynicos et Chalcidii in Priorem Timaei platonici partem commentarios continens, Paris 1860/1867.*
- نه فقط سوفیست‌ها، بلکه همچنین فیثاغوریان و کلبی‌ها نیز کسانی هستند که از «پیشاسقراطیان» جدا می‌شوند. سوفیست‌ها در مجموعه ۲۰۱۱ مانزفلد و پریماوسی [Mansfeld and Primavesi] گنجانده نشده‌اند. اکنون نیز بخشی از برنامه *Traditio Praesocratica*، که انتشارات De Gruyter منتشر کرده است، نیستند.
13. See Borsche 1985 and Most 1995.
۱۴. مقایسه کنید با Nietzsche 1995 and 2006. این عنوان نخستین بار در برنامه دروس وی برای ترم زمستانی ۱۸۶۹-۱۸۷۰ دیده می‌شود. نیچه این درس را بعداً ۱۸۷۲ (در ترم تابستانی) و در ۱۸۷۵-۱۸۷۶ (ترم زمستان و تابستان) ارائه کرد. درباره گاه‌شماری تدریسی نیچه، بنگرید به Janz 1974.
۱۵. بنگرید به فلسفه در عصر تراژیک یونانیان (*Die Philosophie im tragischen Zeitalter der Griechen*) Nietzsche (1980) 1:799-872, §2.
۱۶. بنگرید به §261 of Nietzsche (1980) 2:214-218, *Human All Too Human* و اقوالی محدود در همین فصل در ص ۳۸ و ۴۲. سیر تحول نیچه را می‌توان در قطعات 1875/1870 (8 and 7. vols, 1980 Nietzsche) بررسی کرد.
17. Schopenhauer (1850) 1974, 36-37.
18. Schopenhauer (1850) 1974, 35.
۱۹. این توضیحات را اندرس (Anders in Schlechta and Anders 1962) پژوهیده است.
۲۰. به واسطه کپل [W. Capelle] (که در سال ۱۹۳۵ مجموعه‌ای درخصوص پیشاسقراطیان منتشر کرد) بود که فروید استفاده از لفظ Trieb [یا سائق] را برای اشاره به مهر و کین در امپدوکلس پذیرفت. فروید «نظریه دوگانه‌انگارانه‌اش را، که طبق آن غریزه مرگ یا تخریب یا پرخاش، به سان تای اروس، به موجب آنچه در لیبیدو آشکار شده است، امتیازاتی برابر با اروس می‌طلبد» نظریه‌ای می‌داند که با پژوهی ضعیف مواجه شده بود و این پژوه ضعیف را «یکی از اندیشمندان بزرگ یونان باستان» تأیید می‌کند (Freud [1937] 1964, 245-247)؛ مقایسه کنید با Bollack (1985) 2016.
21. Nietzsche 2006, 27, 60, 118, and 126.
۲۲. بنگرید به دو مقدمه فلسفه در عصر تراژیک یونانیان. بورکهارت در *Geschichte der Renaissance in Italien* (تمدن رنسانس در ایتالیا) بخشی را به «تحول فرد» اختصاص می‌دهد. وی در *Griechische Kulturgeschichte* که دروسی بود که از ۱۸۸۰ ارائه کرد نقشی محوری به مقوله

- «شخصیت آزاد» می‌دهد، اما به‌ندرت حتی از پیشاسقراطیان یاد می‌کند (Burckhardt 1898/1902] 1977, 3:339-378). مقایسه کنید با (Laks 2006).
23. Cf. Nietzsche (1873) 1980.
۲۴. Nietzsche 1980, 6:446 (R. Wagner at Bayreuth, §4). نیچه نمی‌گوید «پارمنیدس» بلکه می‌گوید «الثایی‌ها».
۲۵. مقایسه کنید با یادداشت بعدی.
26. Hölderlin 1969, 941.
27. Nietzsche 1980, 8:6 [13].
28. Nietzsche 1980, 8:6 [12].
۲۹. همچنین بنگرید به "The Problem of Socrates," *Twilight of the Idols*. در اینجا سقراط در برابر هیجانان خود جبار توصیف می‌شود. Nietzsche 1980, 6:67-73.
۳۰. Nietzsche 1980, 8:6 [11]. ساختاری مشابه آنچه هایدگر physis یا alêtheia خواهد خواند را می‌توان در اینجا تشخیص داد.
31. See Nietzsche 1980, 1:801.
32. See Nietzsche 1980, 6:312-313 (*Ecce Homo: Die Geburt der Tragödie*, 3).
۳۳. در این جستار از استفاده‌های خاصی که هایدگر از پیشاسقراطیان می‌کند بحث نمی‌کنم. آنچه وی باید دربارهٔ «اندیشمندان نخستین» بگوید (برای نمونه مقایسه کنید با 2, Hiedegger 1982) برآمده از اسطوره‌شناسی‌ای فلسفی است که تفسیر آن محتاج ابزارهایی است که با ابزارهایی که در اینجا می‌توان استفاده کرد متفاوت است. اما برخی جنبه‌های عمومی رویکرد وی را گادامر، که در ذیل در فصل ششم همین کتاب، ص ۹۷-۱۰۲ به وی می‌پردازیم، استفاده می‌کند.
34. Kranz in Diels-Kranz 1951-1952, viii.
35. Schmalzriedt 1970, 83n1.
۳۶. درخصوص استفاده‌ای که بلومبرگ از این مفهوم می‌کند، بنگرید به فصل پنجم همین کتاب، ص ۹۳-۹۴.
۳۷. این تمایز در بنیان پژوهش کلاسیکی است که بورکرت (Burkert 1972) انجام داده است.
۳۸. دربارهٔ پاپیروس درونی به‌طور کلی، بنگرید به Betegh 2004. برای بررسی تألیفی درخصوص بافتار دینی و فرهنگی مقدونیه قرن چهارم، بنگرید به Piano 2016, 349-356.
۳۹. بنگرید به فصل نخست همین کتاب، یادداشت ۵۴.
40. Nietzsche 1980, 2:217.
۴۱. در هایدگر سقراط نقش چشمگیری ایفا نمی‌کند. به‌هرروی، همان‌گونه که هایدگر تأکید می‌کند، عبارت «اندیشمندان نخستین» درست به همان اندازه در معرض تصورات غلط قرار دارد که دیگر عبارات: «نخستین به‌سادگی در معنای ناکامل، ناتمام، ناپخته قلمداد می‌شود. اولیه» نیز خوانده می‌شود. این چنین است که این عقیده به وجود می‌آید که براساس آن اندیشمندان مقدم بر افلاطون و ارسطو اندیشمندان اولیه خوانده می‌شوند» (Heidegger 1982, 2).

۴۲. Cassirer 1925 (این مطلب یکی از معیارهایی بود که ابرهارد ذکر می‌کند) [1788] Eberhard (1796). ویندلبند (Windelband 1981) دوره جهان‌شناسی (kosmologische Periode) را از دوره انسان‌شناسی (anthropologische Periode) متمایز می‌کند.
۴۳. Oppermann 1929, esp. 30-31. نستل پیش‌تر از این لفظ در افزوده‌هایش بر زلر (Zeller 1919/1923, 1:225n) استفاده کرده بود: «فلسفه پیشاسقراطی یا دقیق‌تر پیشا-سوفیست».
۴۴. درباره مفهوم «عهد عتیق» [Archaic age]، بنگرید به Heuss 1946 and Most 1989. برای نمونه، در تاریخ فلسفه لفظ «عتیق» را هوفمان (Hoffmann 1947) به کار می‌برد. پیش‌ازاین بنگرید به Reinhardt (1916) 1977, 52.
45. Mansfeld and Primavesi 2011, 9-10.
46. Long 1999, 5-10; cf. 21n33.
۴۷. مقایسه کنید با عنوان کتاب کلاسیک برنت (Burnet 1892): فلسفه یونانی متقدم (*Early Greek Philosophy*). به همین سیاق، من و گلن دابلویو موسست [Glenn W. Most] نام مجموعه متونی را که در مجموعه کتابخانه لوب (Leob Library 2016) منتشر کرده‌ایم فلسفه یونانی متقدم گذاشته‌ایم. این کتاب شامل فصلی درباره سقراط است.
48. Baur 1876; cf. Fascher 1959.
۴۹. «در درباره طبیعتش، که تنها نوشته اوست که به دستم رسیده است» Simplicius, *Commentary on Aristotle's Physics*, p. 151, 28-29 Diels. پژوهشگران درباره اینکه سیمپلیکیوس از کدام کتابخانه استفاده کرده است اختلاف‌نظر دارند. آدو (I. Hadot 1987, esp. 19) متذکر می‌شود که نه آکادمی در آتن، بلکه کتابخانه حرّان بود که در دوران تبعیدش در پارس از آن استفاده کرد.
۵۰. درخصوص حضور امپدوکلس در عصر بیژانس، بنگرید به Primavesi 2002, 197-201. درباره نسخه Aurispa، بنگرید به Mansfeld 1994.
۵۱. بنگرید به همین فصل، ص ۴۱ و ۴۲.
52. Martin and Primavesi 1999.

[۳] فلسفه

۱. سوفیست، 242c (مقایسه کنید با فصل ۱ همین کتاب، یادداشت ۳۶).
۲. بنگرید به فصل ۱ همین کتاب، ص ۲۵.
۳. در اینجا، Reinhardt (1916) 1977 و Cherniss (1935) 1964 نمایندگان ژانرهای کاملاً متفاوت‌اند. برای آگاهی از موضع نیچه بنگرید به فصل ۱ همین کتاب، ص ۲۱ و ۲۲.
۴. دراین باره، مثلاً بنگرید به Havelock 1996.

۵. درمورد دسته «حکما» (که اکنون شایع است)، بنگرید به Nightingale 2004, 29-30؛ درمورد تمایز میان علم و فلسفه، بنگرید به Mansfeld 1985؛ درمورد الگوی شمنی، بنگرید به Kingsley 1995, (1999) 2001, 2003.
6. See especially Gigon 1945; Diller (1946) 1966; Fränkel 1975, 108n30.
۷. بنگرید به مجموعه مقالاتی تحت عنوان از اسطوره تا عقل؟ (Buxton 1999)، که عنوانش را از اثری که به نماد این تز بحث‌انگیز تبدیل شده بود، یعنی اثر نستل با عنوان *Vom Mythos zum Logos* گرفته است. در مقدمه آن کتاب که در سال ۱۹۴۰ منتشر شد، می‌توان این عبارات را خواند «سفرکردن در راهی که از اسطوره به عقل می‌رود، قد برافراشتن پختگی روحانی از ناپختگی روحانی، موهبتی است که ظاهراً برای مردمان آریایی، که نژادی هستند که طبیعت بهترین‌ها را بدان‌ها اعطا کرده، کنار گذاشته شده بوده است. و در میان آن‌ها، رد پای این تحول را نمی‌توان جز در میان یونانیان در هیچ‌جا واضح‌تر یافت» (۶). این بیانیه درواقع تأثیری بر محتوای کتاب ندارد.
۸. بنگرید به تحلیل تز ورنانت درخصوص برآمدن عقلانیت یونانی، «دختر شهر»، در فصل چهارم همین کتاب، ص ۷۳.
۹. در این منظر اهمیت دارد که ورنانت، که به نحو نظام‌مند از مفهوم «معجزه یونانی» انتقاد می‌کند (بنگرید به فصل چهارم همین کتاب، ص ۶۹، برای بخش پایانی مجموعه اسطوره و اندیشه در میان یونانیان عنوان «از اسطوره به عقل» را برمی‌گزیند.
۱۰. این عبارت از آن بوکستون است که از 4, 1999 Buston نقل می‌شود.
11. See Cassirer 1946.
12. Spencer (1862) 1908, 291 (§125).
۱۳. برای بررسی معرفتی جذاب و کوتاه این داده‌ها، بنگرید به Calame 1991.
۱۴. «کنش‌گفتاری آمرانه و مشروح» است (Martin 1989, 13n42; cf. 68). معنای حداثی «شایعه»، که ام. دتین [M. Detienne] حس می‌کرد مجبور است به نحو مبالغه‌آمیزی در برابر تمام معانی مشتق از «اختراع اسطوره‌شناسی» (هم باستانی و هم مدرن؛ بنگرید به Detienne 1986) قرار دهد، فقط احتمالاتی است در درون یک حوزه پیچیده معناشناختی.
۱۵. بورکرت (Burkert 1979, 32) «توالی» [sequence] اسطوره‌ای را از «نتیجه» [consequence] عقلی متمایز می‌سازد.
16. Cf. Calame 1991, 187.
۱۷. سوفیست، b4-244a3, 242c8.
۱۸. لفظ «طبیعت» در اینجا به جهان پدیدارهای طبیعی اشاره ندارد، بلکه به آن چیزی اشاره دارد که در هر شیء مفروض تحت تغییراتی که برایش محتمل است برجای می‌ماند، یعنی به طبیعت اشیا اشاره دارد نه به اشیای طبیعی. این موضوع به هیچ‌وجه «فیلسوفان طبیعت» را از پرداختن به فلسفه طبیعت بازمی‌دارد، بلکه از منظر ارسطو این موضوع درست به همان اندازه ممکن است که نزد سقراط اخلاق حوزه شکوهمند پژوهش درباره مسائل بود که به تعریف اشاره دارند (بنگرید به فصل نخست همین کتاب، ص ۲۶).

19. *Letter to Pythocles* §§104, 115, 116.
۲۰. بنگرید به فصل نخست همین کتاب، ص ۲۲-۲۳.
۲۱. مقایسه کنید با فصل سوم همین کتاب، یادداشت ۵.
۲۲. مقایسه کنید با Zhmud 2006, 18-20. در مورد طبقه‌بندی آناکسیمنس و آناکسیماندروس تحت عنوان دانشمند [men of science]، بنگرید به فصل سوم، ص ۴۹.
۲۳. این استدلال را جی.ای.آر لوید بارها بهبود بخشیده است.
24. *Birds* 992-1020.
25. Lloyd 2002, 48-49.
26. Ibid., 44-45.
۲۷. Ibid., 53 (ترجمه لوید از نسخه فرانسوی).
28. Nightingale 1995, 14; cf. Nightingale 2004, 30.
۲۹. در مورد انعطاف خاص فلسفه، بنگرید به فصل سوم همین کتاب، ص ۶۲-۶۴.
۳۰. بنگرید به فصل نخست همین کتاب، ص ۱۲-۱۴.
۳۱. مقایسه کنید با Burkert 1970.
۳۲. بنگرید به فصل نخست همین کتاب، ص ۲۰.
۳۳. برای بررسی تلاشی که در جهت اعطای اعتبار به گزارش سیسرون انجام شده است، بنگرید به Riedweg 2002, 120-128. بحث کلاسیک در این خصوص در Burkert 1960 قابل پیگیری است. همچنین بنگرید به Gottschalk 1980, 29-33.
۳۴. در مورد مسئله‌ای که تفسیر این پاره ایجاد می‌کند، بنگرید به همین کتاب، ص ۵۷-۵۸.
۳۵. جمهوری، کتاب پنجم، 475d.
۳۶. افزون‌براین، این معنایی است که این لفظ هرگز آن را از دست نداد و همچنین، از ایسوکراتس به بعد، مدافعان فرهنگ عمومی، یعنی کسانی که افلاطون حواشی جدیدشان را قاطعانه تثبیت کرده بود، آن را علیه خود فلسفه به کار می‌بردند.
۳۷. توکودیدس، تاریخ جنگ‌های پلوپونزی، 2.40، با شرح Frede 2004, 21-22.
۳۸. هرودت، تواریخ ۱.۳۰. در این جمله، عطف الفایظ philosophin و theôria، که هر دو در معنای پیشافلسفی در نظر گرفته شده‌اند (theôria در معنای مشاهده آداب و رسوم و سنن)، مسلماً قابل توجه است.
۳۹. مقایسه کنید با یادداشت ۳۴.
40. 21B35 DK = HER. D40 LM
41. 21B40 DK = HER. D20 LM.
۴۲. به نوبه خود، تفسیر دوم را ترجیح می‌دهم، چون به نظم جذاب‌تر و معقول‌تر است.

۴۳. بنگرید به Wiese 1963, 258-259f. همچنین مقایسه کنید با Burkert 1960, 171. پژوهندگانی که ابداع واژه «فلسفه» را به فیثاغورس نسبت می‌دهند حضور این واژه را در هراکلیتوس دلیل می‌آورند، که نام فیثاغورس را (البته به نحو تحقیرآمیز) در Fr. 21 B129 DK = HER. D26 LM می‌آورد.
۴۴. بنگرید به فصل ۱، ص ۱۲-۱۳.
45. Jouanna 1990, 208n8; Vegetti 1998.
46. 31 B 23 DK = EMP. D60 LM.
47. Herodotus, *On Ancient Medicine*, Chap. 1.1-3; 13; 15-16
۴۸. مقایسه کنید با Pohlenz 1918. او معتقد است که این آشتی بر این ایده استوار می‌شود که نقاشی، به سان فلسفه، به مقوله هنر تعلق دارد که ثانویه است و ضروری نیست.
49. 31B111 DK = EMP. D43 LM.
۵۰. بنگرید به فصل ۱، ص ۱۵-۱۷.
۵۱. در نتیجه معقول است که عالمان کائنات جو کسانی معرفی شوند که عقیده مردمانشان را به انحاء مختلف شکل می‌دهند، نه کسانی که بر هم می‌تازند، تمایزی که طبیعتاً می‌توان با آن چالش کرد.
۵۲. درباره معنای این لفظ بنگرید به فصل سوم از Kerferd (1981) 1999.
53. Fr. 3 Laks.
54. *Euthydemus* 305c6 (84 B6 DK = PROD. D7 LM).
۵۵. بنگرید به Cassirer (1935) 1979. رقیب جدی افلاطون، ایسوکراتس [Isocrates]، موردی جالب توجه است، زیرا تلقی او از فلسفه آن است که فلسفه دانشی عملی است که از ریطوریکا جدایی ناپذیر است. اما در نهایت این تلقی خود را به عنوان تلقی‌ای که به نحو فلسفی مشروع باشد تحمیل نمی‌کند، حتی اگر در عهد باستان به مدت طولانی مشروع تلقی می‌شده است.
۵۶. هسیود، کارها و روزها، ۱۷-۲۶.
۵۷. «... اگر میان دیدگاه‌هایی که بیان کرده‌ایم و دیدگاه‌های آنان که این امور را بررسی‌اند تمایزی رخ بنماید، باید هر دو را ارج بنهیم، اما واضح‌ترین آن‌ها را دنبال کنیم» (مابعدالطبیعه، ۱۲، ۸، ۱۷-۱۰۷۳b۱۴).
۵۸. تاریخ حیوانات 513b11-511b31. دیوگنس، که میان سرخرگ‌ها و سیاهرگ‌ها تمایزی نمی‌گذارد، از phlebes سخن می‌گوید که «رگ‌ها» ترجمه شده است (بنگرید به 2008a, 98 [Laks]).
59. Simplicius, *Commentary on Aristotle's Physics* p. 153.15-16, Diels.
60. Cf. Laks (1983) 2008a, 98-99 on Fr. 10 Laks (64B6 DK = DIOG. D27 LM).
- درباره مسئله تعداد کتاب‌های دیوگنس بنگرید به همان، ۴۶-۴۸.
۶۱. مقایسه کنید با تئوفراستوس، درباره احساس، §§43, 44, 45.
۶۲. در مورد احساس، مقایسه کنید با 41, 39, 38, 36, 35, 34 DIOG. D34 T8 Laks (64A19DK = DIOG. D34, 35, 36, 38, 39, 41, 34); در مورد تولید مثل، (LM 42); T15 Laks (A24DK = D28a LM); در مورد هضم، مقایسه کنید با تئوفراستوس، درباره احساس، §44، و 175, 2008a, (Laks 1983).

۶۳. Zhmud 2006, 18-19. درمورد پیچیدگی‌های مرزبندی میان علم باستانی از فلسفه، همچنین بنگرید به دومین بخش از اثر Zhmud و Kouprianov که به زودی منتشر می‌شود.
64. Popper (1958-1959) 1965.
۶۵. این بحث را در Lloyd (1972) 1991 دنبال کنید.
66. So Mansfeld 1985, 56.
۶۷. ارسطو، مابعدالطبیعه، 1.3 983b13. اینکه آنچه مورد نظر است تفسیر ارسطوست نه تزی که تالس بیان می‌کند (بنگرید به Laks 2004a; 2007) در اینجا نامرتبط است.
۶۸. بنگرید به فصل ۱ همین کتاب، ص ۱۴-۱۶.

[۴] عقلانیت

۱. درخصوص این درون مایه به طور کلی، بنگرید به Momigliano 1975.
2. Hippias 86B6 DK = HIPPIAS D22 LM; cf. Plato (or pseudo-Plato), *Epinomis* 987d; Aristotle, *On Philosophy*, Fr. 6 Ross (= Diogenes Laertius, *Life of Eminent Philosophers* 1.6).

معنای این تز تغییر می‌کند اگر آن را با فهم دایره‌ای از تاریخ ترکیب کنیم که در بسیاری از فرازهای ارسطو یافت می‌شود، و براساس آن تمدن در دوره‌های مختلف توسط رویدادهای ویرانگر ویران می‌شود (Fr. 8 Ross). یونانیان، که آنچه را میان بررها صرفاً به صورت بالقوه وجود داشت به کمال رساندند، نیز بر آن‌ها پیشی گرفتند، چراکه بالفعلیت بر بالقوگی پیشی می‌گیرد. درباره استفاده‌ای که از ایده سرچشمه بربری فلسفه در تلفیق رنسانسی و مارسیلیو فیچینو شده است، بنگرید به یادداشت ۲۶ فصل ۵.

۳. درواقع، موضع دیوگنس لائرتیوس احتمالاً از لحنی که استفاده می‌کند پیچیده‌تر است؛ مقایسه کنید با Laks 2015.
۴. شهرهای ایتالیای جنوبی (Magna Graecia)، که نخست فلسفه فیثاغوری و سپس الئایی در آنجا رشد یافت، کولونی‌هایی هستند که فرهنگ شهرهای مادر به آن‌ها منتقل می‌شود. درباره تاریخ میلنوس، بنگرید به Gorman 2001.
۵. اثر والتر بورکرت [Walter Burkert] در اینجا اثری بنیادی است. بورکرت ترکیبی متعادل و روشن درباره این موضوع صورت می‌دهد (Burkert 2004).
6. Burkert 2004, 68-69.
7. Burkert 2004, 69.
8. Burkert 2004, 66; cf. Burkert (1994-1995) 2003, 194.

9. Burkert 2004, 67; cf. Kingsley 1992.
۱۰. Burkert 2004, 66-67. براساس Livingstone 1986. باید بگوییم که خود من در نظرخواهی از کتاب لیونینگستون قانع نشدم که «کار تبیینی» ای که در این اسناد، که او ویراسته، منعکس شده است به درستی هم‌تراز رویکرد جهان‌شناختی میلئوسی‌ها باشد، حتی اگر لیونینگستون «گونه‌ای نظروزی...» را تشریح کند «که گروه‌هایی از اجزا یا جنبه‌های بسیار مرتبط جهان طبیعت را با گروه‌های الهیاتی برابر می‌سازد» و بنویسد که «فلسوفان باستان [یعنی بابلی] کوشیدند شیوه‌هایی بیابند که تئولوژی موجود را با دقتی بیشتر با واقعیات جهان طبیعت هماهنگ سازند» (۷۱).
۱۱. Burkert 2004, 4. درمورد ظهور نسبتاً متأخر لفظ «فلسفه» به عنوان لفظی فنی، بنگرید به فصل سوم همین کتاب، ص ۵۹.
۱۲. Burkert 2004, 68; cf. Burkert 1992, 308-310. بورکرت در این خصوص، مشخصاً درمورد کاربرد لفظ لوگوس، پاره‌ای از ایودموس (یکی از شاگردان ارسطو) نقل می‌کند، که با نظر به آناکسیماندروس از «لوگوس درباره اندازه‌ها و فواصل» سخن می‌گوید (Fr. 146 Wehrli).
۱۳. Burkert 2004, 14 (cf. 69). در همین صفحه، بورکرت متذکر می‌شود که «بی‌گمان پیشرفت یونانی به آزادی عمل، آزادی سخن، آزادی خیال‌پردازی [imagination] و حتی آزادی دین مربوط بود».
۱۴. به همین دلیل است که پوپر (1958-1959 [1965]) توانست در میان پیشاسقراطیان همان اصل عقلانیت انتقادی را بیابد که از بازگشت به آن دفاع می‌کرد.
15. Vernant (1962) 1982.
۱۶. یادداشت ۱۷ را ببینید.
17. Renan (1878) 1948, 397.
18. Renan 1883, chap.2.
19. See Vernant (1957) 2006, 371.
20. Cf. Meyerson (1948) 1987.
21. Meier (1980) 1990, 29.
22. Cornford 1912 and 1952.
23. Vernant (1957) 2006, 371 ("mental mutation").
24. Vernant (1957) 2006, 397.
۲۵. Gernet (1945 and 1956) 1968; (1945) 1983. درباره اثر گرنِت و تحول او، بنگرید به Humphreys 1978, 84-85؛ همچنین Donato 1983.
۲۶. درخصوص تقسیم دوگانه تاریخ فلسفه در دیوگنس لائرتیوس، بنگرید به فصل نخست همین کتاب، ص ۲۷.
۲۷. احتمالاً میل به تقارن موجب می‌شود که ورنانت (Vernant (1957) 2006, 388) تقریباً به سرعت از این تصدیق بگذرد، که به نظرم موجه نیست.
۲۸. براساس نظر ورنانت، این جدایی مستلزم آن نیست که اندیشمندان ایونی از بُعد اجتماعی دور افتند؛ برعکس، این شرط امکانی است برای آنکه کارکرد قانون‌گذاری را به آن‌ها نسبت دهیم؛ مقایسه کنید با Vernant (1957) 2006, 388.

29. Vernant (1957) 2006, 386-387.
30. Vernant (1957) 2006, 389, 390, 396.
۳۱. سیفورد (Seaford 2004, 188-209) از این تز علیه الگوی سیاسی ورنانت حمایت کرده است.
۳۲. Vernant (1957) 2006, 392-396. بنگرید به مفهوم «autonomous path» در Meyerson 1987 (1948).
۳۳. استعاره «کانون» را اُون (Owen 1986, 184) مطرح کرده بود تا رابطه میان مجموعه‌ای از الفاظ را توضیح دهد که به نحو معنایی به یکدیگر فروکاستنی نیستند اما همگی به یک لفظ اشاره دارند (pros hen).
۳۴. این مسئله را اکاوینگ [M. Caveing] در 1996, 113 Vernant (1957) مطرح می‌کند.
35. Meier 1986, 69.
۳۶. ورنانت، در نقدش (۱۹۵۶) بر ترجمه فرانسوی بوریکو [F. Bourricaud] از منتخب متونی که پارسونز [T. Parsons] در سال ۱۹۵۵ در انتشارات پلون [Plon] تحت عنوان *Eléments pour une sociologie de l'action* [مبانی جامعه‌شناسی کنش] منتشر شد، یک بار از ویر نام می‌برد، اما نه به نحوی که اهمیتی داشته باشد. نمایه‌گرت (۱۹۸۳) فقط شامل یک ارجاع به ماکس وبر است و آن هم در متن خود گرت نیست بلکه در عبارتی است که ویراستار، آر. دی دوناتو [R. di Donato]، نوشته است. در این عبارت دوناتو درخصوص مقاله انتقادی‌ای که گرت درباره «مواجهه مهم اما ناآگاهانه میان مکتب ماکس وبر و جامعه‌شناسی فرانسوی» نوشته است سخن می‌گوید (Donato 1983, 410).
37. Cambiano 1988, ix.
۳۸. Vernant (1962) 1982, 132. یقیناً اتفاقی نیست که ورنانت و دتین [M. Detienne] بعدها به «عقل فریبکار»، که با عقلانیت عینی‌کننده واپس زده شد، علاقه‌مند شدند (Detienne and Vernant [1974] 1991).
۳۹. تنش واقعی وجود دارد میان این تفسیر و این ایده که سکولارسازی به همان اندازه که بر امر اجتماعی اثرگذار است بر امر تئولوژیک هم اثرگذار است؛ بنگرید به فصل چهارم همین کتاب، یادداشت ۲۸. برای بررسی انتقاد برابری طلبانه که ورنانت از جهان‌شناسی آناکسیماندروس ارائه می‌کند، بنگرید به Sassi 2007 و Laks 2008b.
۴۰. به صفحات ۷۷-۷۸ همین کتاب بنگرید.
۴۱. بنگرید به نقدی مرتبط که سیفورد نوشته است (Seaford 2004, 175-189).
۴۲. معیار پان‌هلنی بودن بر مسئله ظهور عقلانیت پرتوی درخشان می‌افکند، زیرا در ارزیابی اساطیر سنتی در هومر و پس از او به وضوح اثرگذار است (بنگرید به 9-7 Nagy 1979). افزون بر این، شروط عملکرد انضمامی این عقلانیت پان‌هلنی، تا آنجا که به فلسفه یونانی مربوط است، گاهی مسئله‌زا به نظر رسیده است: فلسفه در قلمرو یونان با آهنگی تحول می‌یابد که انتشار سریع اطلاعات عقلانی را مفروض دارد، اما آسان نیست که شبکه‌های دخیل در آن را تصور کنیم؛ باوجود این، باید آن‌ها را فرض گرفت.
43. Burckhardt (1898/1902) 1977, 4:84-117.
۴۴. برای بررسی استدلالی که با ادعاهای حقیقت ارتباط دارد، مقایسه کنید با 6 Humphreys 1996. درخصوص مسئله رابطه میان نوشتار و ظهور فلسفه، بنگرید به Laks 2001, 2007.

۴۵. Schluchter 1988 بر این نکته تأکید می‌کند.
۴۶. Weber 2016, 101-105. سرمایه‌داری فقط حدّ نهایی این سلسله نیست؛ عقلی سرمایه‌داری نیز هست، تأآنجا که در نظر وبر «قدرتی را که بیشترین تأثیر را بر سرنوشت حیاتِ مدرن ما دارد» تقویم می‌کند.
47. Weber 2016, 280.
48. Weber 1989, 83.
۴۹. دربارهٔ «خودگرایی» [egotism] که مشخصهٔ آغازگاه‌های فلسفهٔ یونانی است، بنگرید به Lloyd 1997 و پیش‌تر 3:346 Burckhardt (1898/1902) 1977. درمورد رابطهٔ فیلسوفان و سیاست، مقایسه کنید با 3:344 Burckhardt, (1898/1902) 1977.
50. Weber 1898, 480.
51. See Schluchter 1979 as well as Habermas (1981) 1987, vol.1, chap.2 (“Weber’s Theory of Rationalization”), 168-178.
۵۲. مقایسه کنید با فصل اول همین کتاب، یادداشت ۶۱.
۵۳. Weber 1989, 101. به نظر می‌رسد که وبر با «علاقهٔ ایدئال» [ideal interest] به ارزش‌ها اشاره دارد، مانند مثلاً افتخار، یا در غیر این صورت به رستگاری اشاره دارد. مسلماً گسترهٔ مصادیق ایده‌ها بسیار است.

[۵] سرچشمه‌ها

۱. ویل به سراغ این لفظ رفته و دربارهٔ آن بحث کرده است Weil 1975. درمورد استفاده‌ای که مورخان از آن کرده‌اند، بنگرید به Schwartz 1975 و Humphreys (1986) 2004.
۲. بنگرید به فصل چهارم همین کتاب، ص ۷۲-۷۳.
۳. ویل بر گادامر تحشیه‌ای نوشته است و معتقد است که هرگز رخنه‌ای وجود نداشته است مگر برای ما (Weil 1975, 21-22 and 36).
4. Jaspers (1949) 1953, chap. 1, 1-21; Weil 1975, 21.
۵. برای بررسی ملاحظات گاه‌شمارانه، بنگرید به Burkert 1994-1995, 184-185. برای بررسی انتقادی بنیادی، بنگرید به Assmann 1989. یاسپرس به چین، هند، ایران، یهودیان و یونان اشاره می‌کند؛ مقایسه کنید با Jaspers (1949) 1953, 51.
6. Burckhardt 2000, 134.
۷. به این مسئله در فصل ششم بازمی‌گردم.
۸. مسلماً «ما»ی انسانیت را باید از «ما»ی مشخص‌ترِ فلان تمدن خاص، در این مورد، تمدنِ خودمان، متمایز کرد.

9. Vernant (1962) 1982, chap. 7. Cf. already Aristotle, *Metaphysics* 14.4 1091a33-91b7.
۱۰. تنوگونیبا، ۴۵۴-۵۰۰، با شرح وست [West] بر سطرهای ۴۵۴ و ۴۶۷. همچنین بنگرید به سطر ۴۸، که وست آن را مجعول دانسته است زیرا در آنجا گفته می‌شود که موزها برای ژئوس «در جایگاه نخستین و واپسین» سرود می‌خوانند، حال آنکه گفته شده بود که برای ژئوس در «جایگاه دوم»، پس از اعقاب گایا و اورانوس، سرود می‌خوانند (در این خصوص، بنگرید به Vernant [1962] 1982, chap. 7؛ و Betegh 2004, 173 مقایسه کنید با ۲۱۹-۲۲۰).
11. Pherecydes 7 B1 DK = D5 LM; cf. Aristotle, *Metaphysics* 14.4 1091b8-10.
12. See Simplicius, *Commentary on Aristotle's Physics*, p. 24.15f. Diels (= Theophrastus, *Opinions of the Philosophers*, Fr. 2 Diels).
مطابق تفسیری دیگر، آناکسیماندروس نخستین کسی بوده است که اصل/قاعده / قانون خود را «نامحدود» خوانده است.
۱۳. برای بررسی اینکه کاسیراز تمایز میان «سرچشمه» و «آغازگاه» در میان پیشاسقراطیان چه استفاده‌ای می‌کند، بنگرید به فصل ششم همین کتاب، ص ۱۰۳.
14. Saïd 1975, 6.
15. Bernal 1987-1991.
۱۶. در دوره‌ای که جهان به نحوی چشمگیر گسترش یافته بود و میراث یونانی با موارث دیگر بی‌واسطه‌تر مواجه شد، کلمنت درون‌مایه‌هایی را که پیش‌تر به افلاطون و ارسطو بازمی‌گشت در جهت دیگری هدایت می‌کند و شرح و بسط می‌دهد. درخصوص رابطه کلمنت و دیوگنس، که فرضی اما بسیار روشننگر است، بنگرید به Canford 1992 و Ramelli 2004. درخصوص ویژگی مقدمه دیوگنس لائرتیوس، که احتمالاً بیش از آنچه غالباً تصور می‌شود مبهم است، بنگرید به Laks 2005.
17. Idel 2001, 320.
18. Idel 2001, 329. The quotation appears in Scholem 1969, 98.
19. Idel (2001, 315) quotes Bloom 1987, 69.
20. Renan 1863, 8.
۲۱. آنچه Zarader (1986) «واژگان اصیل» می‌خواند (همچنین بنگرید به Courtine 1999).
۲۲. این متن‌ها را Kleingünther 1933 گرد آورده است؛ همچنین بنگرید به Thraede 1962.
۲۳. بنگرید به Laks 2004a.
24. Simplicius, *Commentary on Aristotle's Physics*, 23, 29-32 Diels = Theophrastus, *Opinions of the Philosophers*, Fr. 1 Diels.
۲۵. همچنین بنگرید به فصل نخست همین کتاب، ص ۱۵-۲۱.
۲۶. همچنین، در منظر نوافلاطونی و جریان تلفیق عقاید عصر رنسانس، باید موضوعات مشخصی را در نظر داشت که با مسئله سرچشمه «بربری»، یعنی غیر یونانی، و مشخصاً مصری فلسفه پیوند دارد. این

- همان تلقی‌ای است که تاریخ‌نگاری عصر روشنگری (که به‌ویژه با یاکوب بروکر بازنموده شده است) با تحمیل‌کردن تالس از آن سرپیچی می‌کند و به عبارتی ارسطوی مابعدالطبیعه را به تقابل با ارسطوی دربارهٔ فلسفه وامی‌دارد (مقایسه کنید با فصل ۳ همین کتاب، ص ۶۹ و یادداشت ۲).
۲۷. بنگرید به فصل نخست همین کتاب، ص ۱۵، ۲۱.
۲۸. این معنای همان بحث عظیمی است که دربارهٔ عدد و تاریخ تولد «رسانس‌ها»ی مختلف وجود دارد (مقایسه کنید با فصل نخست Panofsky 1960).
29. Blumenberg (1966) 1983, 462.
۳۰. سالامیس تقارنی ایجاد می‌کند که با مؤلفه‌ای مکانی مضاعف می‌شود: در «۴۸»، آیسخولوس علیه مدیس می‌جنگد، سوفوکلس پیروزی را با رقصیدن جشن می‌گیرد و اورپیدس در جزیره به دنیا می‌آید (مقایسه کنید با Tyrell 2012, 20).
31. Blumenberg (1966) 1983, 460.
۳۲. فصل شانزدهم مرد بدون خاصیت [The Man without Qualities] (۱۹۹۵) اثر موسیل توصیفی جذاب از موقعیتی از این دست دارد.
33. Cassirer (1922) 1969, 54.
34. Cassirer (1922) 1969, 55-56.
۳۵. بنگرید به فصل نخست همین کتاب، ص ۲۷-۲۸.
۳۶. بنگرید به آثار جی‌ای. آر. لوید، به‌ویژه Lloyd 1997.
37. Saïd 1975, 34.
۳۸. 21B18 DK = D53 LM. این دو سطر بیشتر بر جنبهٔ زمانی تحول پای می‌فشارند تا تقابل خدا/انسان که به عبارتی به واسطهٔ نامعین‌بودن ضمیر «آن‌ها» به حاشیه رانده می‌شود (بنگرید به 1994 [1997] Babut؛ مقایسه کنید با Fränkel 1975, 333).
۳۹. ابطال‌های سوفسطایی، 26-33.183b25.
۴۰. بنگرید به فصل چهارم همین کتاب، یادداشت ۲.

[۶] پیشاسقراطیان به مثابهٔ مسئله‌ای فلسفی

۱. بنگرید به فصل نخست همین کتاب، ص ۱۱-۱۲.
۲. Gadamer (1996) 2001. قطع‌نظر از این سخنرانی‌ها، بیشتر متن‌هایی که گادامر به پیشاسقراطیان اختصاص داده است در سه مجلد از *Gesammelte Werke* (GW) یافت می‌شوند که گردآوردهٔ نوشتارهای او دربارهٔ فلسفهٔ یونانی است (Gadamer 1985-1990).
۳. سوفیست، ۲۴۱d.

۴. تمام مقدمه پارمنیدس و بیشتر بخش نخست (حقیقت وجود)، همراه با قسمتی که مربوط است به انتقال از بخش نخست به بخش دوم (عقاید جهان‌شناختی) برجای مانده است. پاره‌های برجای‌مانده از این بخشی اخیر اندک است، اما گزارش‌های عقایدنگارانه ایده نسبتاً دقیقی درباره آن ارائه می‌کنند. کل شعر احتمالاً از حجم یک کتاب کوتاه از حماسه هومر بیشتر نبوده و چیزی در حدود ۳۰۰ سطر بوده است.
5. Gadamer (1996) 2001, 17.
6. Gadamer (1996) 2001, 15.
۷. این نخستین بخش دفتر هفتم از *Gesammelte Werke* اوست.
8. See Heidegger 1979 (= GA 55), 41–42.
۹. Reinhardt 1916, 66. پاره‌نوشته 28B6.4ff DK (= PARM. D7.4ff. LM) از پارمنیدس می‌گوید «این یکی [یعنی راه پژوهش]، که میرندگانی که هیچ نمی‌دانند / از خود درمی‌آورند [یا؛ که میرندگان در آن سرگردان‌اند]، [یعنی مخلوقات] دوسر! زیرا درماندگی در سینه آن‌ها/ اندیشه پریشان‌شان را هدایت می‌کند؛ قوم‌هایی حیرت‌زده، لال و هم‌کور، [یا؛ فاقد حکم]، / که گمان دارند که «این هست و نیست» [یا؛ آن هست و نیست] یکی است / و یکی نیست...».
۱۰. درباره نسبت زلر با هگل، مقایسه کنید با 17-18, 2007, 468-469; Laks 1999, 468-469; همچنین مقایسه کنید با فصل دوم همین کتاب، ص ۳۲-۳۳.
11. Gadamer 1985 (GW, vol. 6), 59.
۱۲. تنش مشابهی را می‌توان در تفسیر گادامر از رابطه میان ارسطو و افلاطون یافت که اغلب با هم مخالف‌اند اما دست‌آخر همواره یک چیز را می‌گویند.
13. Nietzsche, *Human All Too Human*, §261 (“The Tyrants of the Spirit”) / Nietzsche 1980, 2:215.
۱۴. این تفسیر پدیدارشناختی، که با ارزیابی دوباره رابطه میان دو بخشی شعر پارمنیدس همراه است، عمدتاً مبتنی بر معناشناسی لفظ *noien* است که غالباً «اندیشیدن» [to think] ترجمه می‌شود اما درواقع اشاره به دریافتی مستقیم دارد که ارسطو «تماس» [contact] می‌خواند (مقایسه کنید با Gadamer [1996] 2001, 103). ارجاعات بیشتر درباره دریافت پدیدارشناختی از پارمنیدس را در بخش دوم Laks 2004b پی بگیرید.
۱۵. Gadamer 1985 (GW, vol. 6), 34. این نقل قول‌ها می‌تواند بیشتر شود، مثلاً بنگرید به همان، ۵۹-۶۰.
۱۶. افلاطون، *تئایتتوس*، 179e.
17. Gadamer 1985 (GW, vol. 6), 60.
۱۸. همان.
19. Hegel 1995, 166-167.
۲۰. مقایسه کنید با قولی که پیش‌تر نقل شد. گادامر در «Heraklit-Studien» هگل را «ارسطویی بزرگ عصر مدرن» می‌خواند: Gadamer 1990 (GW, vol. 7), 82.

۲۱. این لفظ معمولاً «reception history» ترجمه می‌شود، اگرچه این عبارت انگلیسی بخش نخست ترکیب آلمانی را، که به معنای «effect» یا «efficacy» است، به خوبی برنمی‌گرداند.
22. Gadamer (1996) 2001, 94.
۲۳. به‌طور کلی، ارجاعات گادامر به کاسیرر نادرنده و چندان مهم نیستند.
24. Cassirer 1906, 20-25.
۲۵. درباره تفسیر نوکانتی از نظریه مُثُل افلاطونی، بنگرید به Laks 2004c. ناتورپ نیز به پیشاسقراطیان علاقه‌مند بود؛ به‌ویژه بنگرید به *Forschungen zur Geschichte des Erkenntnisproblems im Altertum* (1884)، که عنوان آن پژوهش عظیم بعدی کاسیرر را پیش‌بینی می‌کند.
۲۶. درباره اهمیت حذف این فصل، بنگرید به Krois 1996.
۲۷. این سخنرانی‌های مقدماتی، که به لطف جان میثائل کرویس [John Michael Krois]، که ویراستار نوشته‌های پس از مرگ [Nachlass] کاسیرر است، به آن‌ها دسترسی یافتیم، جذابیت چندانی ایجاد نمی‌کنند و در ویراست این اثر کاسیرر گنجانده نشده‌اند:
- Nachgelassene Manuskripte und Texte* (Cassirer 1995–2014).
۲۸. این فصل به تاریخ فلسفه باستان از ارسطو تا پایان دوره باستان اختصاص داده شده و ارنست هافمن Ernst Hoffmann “Die antike Philosophie von Aristoteles bis zum Ausgang des”) (Altertums) آن را نوشته است. اینکه این متن به‌عنوان درس‌نامه‌ای مقدماتی در نظر گرفته شده است بی‌گمان یکی از دلایل این است که کمتر از دیگر آثار کاسیرر خوانده می‌شود.
29. Burnet 1914.
۳۰. درخصوص شهرت شگفت پیشاسقراطیان در دوره پس از جنگ و اهمیت فرهنگی آن‌ها، بنگرید به Most 1995.
۳۱. بنگرید به فصل دوم همین کتاب، ص ۴۲–۴۳.
۳۲. Cassirer 1925, 85. درخصوص رابطه‌ای که بدین‌سان میان افلاطون و فلسفه صورت‌های سمبلیک صورت داده شده است. درباره افلاطون کاسیرر، بنگرید به Rudolph 2003.
۳۳. Cassirer 1925, 11. این سه مرحله متناظر است با طبیعیات (که آخرین نماینده‌اش دموکریتوس است)، اخلاق (سقراط) و منطق (دیالکتیک افلاطونی).
34. Cassirer 1925, 37.
35. Cassirer 1925, 18-19.
36. Cassirer 1925, 12.
۳۷. Cassirer 1925, 23. با تضادی میان «بالاترین و پایین‌ترین نقطه موج» (Wellenberge/-täler) و «صورت موج» (die Form der Welle).
38. Cassirer 1925, 26.
39. Cassirer 1925, 28.

40. Cassirer 1925, 37.
41. Cassirer 1925, 37.
42. Cf. Parmenides, Fr. 8.29–30 = PARM. D8 34–35 LM.
۴۳. Cassirer 1925, 45. این راه حلی است که کاسیرر برای آنچه «یکی از دشوارترین مسائل کلی تاریخ فلسفه» می‌خواند ارائه می‌کند.
44. “Nicht wieviel, sondern ob.” Cassirer 1925, 39.
۴۵. این درون مایه در کاسیرر و گادامر مشترک است، به جز اینکه کاسیرر تمایز می‌بخشد و شکل می‌دهد اما گادامر تلفیق می‌کند.
46. Parmenides Fr. 28B3 DK = D6.8LM.
۴۷. «و هنوز هم مهم‌ترین دستاورد اندیشه‌ی الثایی است و حقیقتاً دستاوردی چشمگیر است. نه فقط به این دلیل که به نحو دیالکتیکی مفاهیم پایه علم را از میان می‌برد بلکه همچنین به این دلیل که دقیقاً در جریان این ازمیان‌بردن حد منطقی جدید این مفاهیم را خلق می‌کند» (Cassirer 1925, 50).
۴۸. Cassirer 1925, 50. این مسئله وجود دارد که آیا می‌توان این فیزیولوژی را، همچون کاسیرر، با عبارت «سنتی» توصیف کرد - ایده هماهنگی میان لوگوس و فوسیس خودش نتیجه موقعیتی است که پارمنیدس خلق کرد. این مسئله مسئله فاصله میان مصرح و مضمراست.
۴۹. کون و فساد، 1.8 324b35-325a28.
50. Cassirer 1925, 59.
51. Cassirer 1925, 56.
۵۲. مقایسه با هگل در اینجا آموزنده است. در نظر او، آناکساگوراس در فلسفه یونانی پیشرفتی اثرگذار از خود نشان می‌دهد، حال این اثر هر اندازه ضعیف باشد، چون «فهم [Verstand] یک اصل تلقی می‌شود» (Hegel 1995, 319). درمقابل، امپدوکلس جالب توجه نیست («چیزی از فلسفه او عاید نمی‌شود»؛ همان، ۳۱۳).
53. Cassirer 1925, 63.
54. Cassirer 1925, 63.
55. Democritus Fr. 68B11 DK = D20 LM.
56. Cassirer 1925, 17.
57. Cassirer 1925, 8, 9, 10.
۵۸. Cassirer 1925, 8. درباره این نکته، بنگرید به Cassirer 1932. این باور که تاریخ فلسفه از تاریخ علم جدا ناشدنی است بخشی از میراث کانتی است.
59. Cassirer 1925, 16, 20 and 10 respectively.
۶۰. Cassirer 1906, 18. این انتقاد در 1925 تکرار می‌شود. در آنجا، کاسیرر در برابر زلر و ژوئل، از ایده تاریخ فلسفی فلسفه دفاع می‌کند. مطابق این ایده، داده‌های زمینه‌ای و زندگی‌نامه‌ای، هر قدر جذاب و قابل توجه به نظر آیند، به نحوی نظام‌مند کنار گذاشته می‌شوند.
61. Cassirer (1906) 1922, 19.

62. Cassirer (1906) 1922, 18.
63. Cassirer 1944, 228.
64. Cassirer 1925, 38.
65. Cassirer 1925, 40.
66. Cassirer 1925, 8-9.
۶۷. دربارهٔ مسئلهٔ رابطهٔ میان کاسیرر و هگل، بنگرید به Ferrari 1990, 168-169.
68. Cassirer 1941, 4.
69. Cassirer 1925, 7.
۷۰. Cassirer 1925, 8. «محض» [pure] به این معنا نیست که این حرکت تاریخی نیست، بلکه به این معناست که تعیناتِ اندیشه به خودی خود و به نحو مستقل در نظر گرفته می‌شوند.
۷۱. نمونه‌ای خوب از این دیالکتیک میان ایماژ و مفهوم درمورد توالی مدرن را می‌توان در تحلیل کاسیرر از رابطهٔ کپلر/لایب‌نیتس در *Freiheit und Form* (Cassirer 1917) یافت در این اثر هدف کاسیرر آن است که نشان دهد تاریخ فلسفهٔ اروپایی، و مشخصاً تاریخ فلسفهٔ آلمانی، از چه جهت ارزشی جهانی دارد، تا حدی که در خلال صورت‌های پیاپی‌اش گواهی بر پیشرفت آزادی فراهم می‌آورد. رکی (Recki (1997, 62) بر جنبهٔ سیاسی این کتاب، که در میانهٔ جنگ جهانی اول نوشته شده است، پای می‌فشارد: کاسیرر، در چارچوبِ تاریخِ روح، با اثبات این اتصالِ اندیشهٔ آلمانی، ایتالیایی و فرانسوی از عهد رنسانس، خود را درمقابلِ «قطبی‌سازی میان فرهنگ عمیق آلمانی و تمدن سطحی غرب قرار می‌دهد».
72. Habermas 1997, 94 and 95.

کتابنامه

1. MODERN WORKS AND STUDIES

Assmann, A. 1989. "Jaspers' Achsenzeit, oder Schwierigkeiten mit der Zentralperspektive in der Geschichte." In *Karl Jaspers: Denken zwischen Wissenschaft, Politik und Philosophie*, edited by D. Harth, 187–205. Stuttgart.

Babut, D. (1977) 1994. "L'idée de progrès et la relativité du savoir humain chez Xénophane." *Revue de Philologie* 51: 217–28. Reprinted with the same pagination in D. Babut, *Parerga*. Lyon.

———. 1978. "Anaxagore jugé par Socrate et Platon." *Revue des études grecques* 91: 44–76.

Baur, F. Chr. 1876. *Drei Abhandlungen zur Geschichte der alten Philosophie und ihres Verhältnisses zum Christentum*. Leipzig.

Bernal, M. 1987. *The Fabrication of Ancient Greece*. Vol. 1 of *Black Athena: The Afroasiatic Roots of Classical Civilization*. London.

———. 1991. *The Archeological and Documentary Evidence*. Vol. 2 of *Black Athena: The Afroasiatic Roots of Classical Civilization*. London.

Betegh, G. 2004. *The Derveni Papyrus / Cosmology, Theology and Interpretation*. Cambridge.

———. 2013. "Socrate et Archélaos dans les Nuées. Philosophie naturelle et éthique." In *Comédie et Philosophie. Socrate et les 'Présocratiques' dans les Nuées d'Aristophane*, edited by A. Laks and R. Saetta-Cottone, 87–106. Paris.

Blackwell, C. 1997. "Thales Philosophus. The Beginning of Philosophy as a Discipline." In *History and the Disciplines: The Reclassification of Knowledge*

in *Early Modern Europe*, edited by D. R. Kelley, 61–82. Rochester.

Bloom, H. 1987. *The Strong Light of the Canonical. Kafka, Freud and Scholem as Revisionists of Jewish Culture and Thought*. New York.

Blumenberg, H. (1966) 1983. *Die Legitimität der Neuzeit*. Frankfurt am Main. Translated by Robert M. Wallace as *The Legitimacy of the Modern Age*. Cambridge, MA.

Bollack, J. (1985) 2016. “Le modèle scientiste: Empédocle chez Freud.” In *La Grèce de personne*, 107–114. Paris. Translated by Catherine Porter and Susan Tarrow, with Bruce King as “The Scientistic Model: Freud and Empedocles.” In *The Art of Reading: From Homer to Paul Celan*, edited by Christoph Koenig, Leonard Muellner, Gregory Nagy, and Sheldon Pollock, 249–256. Washington, DC.

Borsche, T. 1985. “Nietzsches Erfindung der Vorsokratiker.” In *Nietzsche und die philosophische Tradition*, edited by J. Simon, 62–87. Würzburg.

Buisine, A. 2002. *Les Sept Sages de la Grèce antique*. Paris.

Burckhardt, J. 1868. *Geschichte der Renaissance in Italien*. Stuttgart.

———. (1898/1902) 1977. *Griechische Kulturgeschichte*. 4 vols. Reprint, Munich.

Burkert, W. 1960. “Plato oder Pythagoras. Zum Ursprung des Wortes Philosophie.” *Hermes* 88: 159–177.

———. (1962) 1972. *Lore and Science in Ancient Pythagoreanism*. Cambridge, MA.

———. 1970. “La genèse des choses et des mots. Le papyrus de Derveni entre Anaxagore et Cratyle.” In *Les Études philosophiques* 25: 443–455.

———. 1979. “Mythisches Denken. Versuch einer Definition anhand des griechischen Befundes.” In

Philosophie und Mythos. Ein Kolloquium, edited by H. Poser, 16–39. Berlin.

———. 1992. *The Orientalizing Revolution: Near Eastern Influence on Greek Culture in the Early Archaic Age*. Cambridge, MA.

———. (1994–1995) 2003. “Orientalische und Griechische Weltmodelle von Assur bis Anaximandros.” *Wiener Studien* 107/108: 179–186. Reprinted in

W. Burkert, *Kleine Schriften*, vol. 2, *Orientalia*, edited by L. Gemelli Marciano, 223–229. Göttingen.

———. 2004. *Babylon, Memphis, Persepolis: Eastern Contexts of Greek Culture*. Cambridge, MA. Burnet, J. 1892. *Early Greek Philosophy*. London.

———. 1914. *Greek Philosophy: Thales to Plato*. London.

Burnyeat, M. 1998. “Dissoi Logoi.” In *The Routledge Encyclopedia of Philosophy*, edited by E. Craig, vol. 3, 106–107. London.

Buxton, R., ed. 1999. *From Myth to Reason? Studies in the Development of Greek Thought*. Oxford. Calame, C. (1991) 2008. “Mythe’ et ‘rite’ en Grèce: des catégories indigènes?” *Kernos* 4:179–204. Reprinted in C. Calame, *Sentiers transverseaux*, 43–62. Grenoble.

Cambiano, G. 1988. *Il ritorno degli Antichi*. Rome.

Canfora, L. 1992. “Clemente di Alessandria e Diogene Laerzio.” In *Storia poesia e pensiero nel mondo antico. Studi in onore di Marcello Gigante*, 79–81. Naples.

Cassirer, E. (1906) 1922. *Das Erkenntnisproblem in der Philosophie und Wissenschaft der neueren Zeit*. Vol.1. Berlin.

———. 1910. *Substanzbegriff und Funktionsbegriff: Untersuchungen über die Grundfragen der Erkenntniskritik*. Berlin.

———. 1917. *Freiheit und Form. Studien zur deutschen Geistesgeschichte*. Berlin.

———. (1922) 1969. “Die Begriffsform im mythischen Denken.” In *Wesen und Wirkung des Symbolbegriffs*, 1–70. Darmstadt.

———. 1925. “Die Philosophie der Griechen von den Anfängen bis Platon.” In *Lehrbuch der Philosophie*, vol. 1, *Die Geschichte der Philosophie*, edited by Max Dessoir, 7–139. Berlin.

———. 1932. “Die Entstehung der exakten Wissenschaften.” *Die Antike* 8: 276–300.

———. (1935) 1979. “The Concept of Philosophy as a Philosophical Problem.” In *Symbol, Myth, and Culture: Essays and Lectures of Ernst Cassirer 1935–1945*, edited by D. P. Verene, 49–63. New Haven, CT.

———. 1941. “Logos, Dike, Kosmos.” *Acta Universitatis Gotoburgensis* 47 (6): 3–31.

———. 1944. *An Essay on Man. An Introduction to a Philosophy of Human Culture*. New Haven, CT.

———. 1946. *The Myth of the State*. New Haven, CT.

———. 1995–2014. *Nachgelassene Manuskripte und Texte*. 18 vols. Edited by K.C. Köhnke, J.-M. Krois, and O. Schwemmer. Hamburg.

Cherniss, H. (1935) 1964. *Aristotle's Criticism of Presocratic Philosophy*. Baltimore. Reprint, New York.

Cornford, F. M. 1912. *From Religion to Philosophy: A Study in the Origins of Western Speculation*. London.

———. 1952. *Principium sapientiae. The Origins of Greek Philosophical Thought*. Cambridge. Courtine, J.-F. 1999. “The Destruction of Logic: From Logos to Language.” In *The Presocratics after Heidegger*, edited by D. C. Jacobs, 25–53. New York.

Detienne, M. (1981) 1986. *L'Invention de la mythologie*. Paris. Translated as *The Creation of Mythology* by Margaret Cook. Chicago. Citations refer to the translation.

Detienne, M., and Vernant, J.-P. (1974) 1991. *Les Ruses de l'intelligence. La Metis des Grecs*. Paris. Translated as *Cunning Intelligence in Greek Culture and Society* by Janet Lloyd. Chicago.

Diels, H. (1881) 1969. “Über Leukipp und Demokrit.” In H. Diels, *Kleine Schriften zur Geschichte der antiken Philosophie*, edited by W. Burkert, 85–198. Darmstadt.

———. 1903. *Die Fragmente der Vorsokratiker*. Berlin.

Diels, H., and W. Kranz. 1951–1952. *Die Fragmente der Vorsokratiker*. 6th ed. revised by W. Kranz. Berlin.

Diller, H. (1946) 1966. “Hesiod und die Anfänge der griechischen Philosophie.” *Antike und Abendland* 2: 140–151. Reprinted in *Hesiod*, edited by E. Heitsch, 688–707. Wege der Forschung 44. Darmstadt. Donato, R. di. 1983. Postface to L. Gernet, *Les Grecs sans miracle, Textes 1903–1960*, 493–420. Paris. Eberhard, J. A. (1788) 1796. *Allgemeine Geschichte der Philosophie*. Halle.

Elkana, Y. 1986. "Second-Order Thinking in Classical Greece." In *Origins and Diversity of Axial Age Civilizations*, edited by S. N. Eisenstadt, 40–64. New York.

Ernesti, J. A. (1754) 1995. "*De philosophia populari*." French translation by R. Mortier. In *Popularité de la philosophie*, edited by Ph. Beck and D. Thouard, 371–379. Fontenay/Saint-Cloud.

Fascher, E. 1959. *Sokrates und Christus*. Leipzig.

Fazzo, S. 2009. "Diogene di Apollonia e le Nuvoles di Aristofane: nota intorno alle origini di un problema storiografico." *Aevum Antiquum* 8: 161–168.

Ferrari, M. 1990. "La genèse de *Das Erkenntnisproblem*: le lien entre systématique et histoire de la philosophie." In *Ernst Cassirer. De Marbourg à New York*, edited by J. Seidengart, 97–114. Paris.

Fränkel, H. 1975. *Early Greek Poetry and Philosophy*. Oxford.

Frede, M. 2004. "Aristotle's Account of the Origins of Philosophy." *Rhizai* 1: 9–44.

Freud, S. (1937) 1964. "Analysis Terminable and Interminable." In *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud*, vol. 23, 1937–1939, 216–225. Translated from the German under the General Editorship of James Strachey. London.

Gadamer, H.-G. 1985. *Gesammelte Werke*. Vol. 5, *Griechische Philosophie, I*. Tübingen.

———. 1985. *Gesammelte Werke*. Vol. 6, *Griechische Philosophie, II*. Tübingen.

———. 1991. *Gesammelte Werke*. Vol. 7, *Griechische Philosophie, III*. Tübingen.

———. (1996) 2001. *Der Anfang der Philosophie*. Stuttgart. Translated as *The Beginning of Philosophy* by Rod Coltman. New York.

Gernet, L. (1945) 1968. *Les origines de la philosophie*. Plaqueette. Rabat. Reprinted in *Anthropologie de la Grèce antique*, 415–30. Paris.

———. (1956) 1968. "Choses visibles et choses invisibles." *Revue Philosophique de la France et de l'Étranger* 146: 79–86. Reprinted in *Anthropologie de la Grèce antique*, 405–414. Paris.

- . 1968. *Anthropologie de la Grèce antique*. Paris.
- . (1945) 1983. Review of *Essai sur la formation de la pensée grecque*, by P. M. Schuhl, *Bulletin de l'enseignement public au Maroc* 183: 1–12. Reprinted in *Les Grecs sans miracle, Textes 1903–1960*, 212–222. Paris.
- . 1983. *Les Grecs sans miracle, Textes 1903–1960*. Paris. Gigon, O.
1945. *Der Ursprung der griechischen Philosophie*. Basel.
- Gorman, V. B. 2001. *Miletos, The Ornament of Ionia: A History of the City to 400 B.C.E.* Ann Arbor.
- Gottschalk, H. B. 1980. *Heraclides of Pontus*. Oxford.
- Habermas, J. (1981) 1987. *Theorie des kommunikativen Handelns*. Frankfurt am Main. Translated as *The Theory of Communicative Action* by T. McCarthy. 2 vols. Boston.
- . 1997. “Die befreiende Kraft der symbolischen Formgebung.” In *Ernst Cassirers Werk und Wirkung. Kultur und Philosophie*, edited by D. Frede and B. Recki, 79–104. Darmstadt.
- Hadot, I. 1987. “La vie et l’œuvre de Simplicius d’après des sources grecques et arabes.” In *Simplicius, Sa vie, son œuvre, sa survie*, edited by I. Hadot, 3–39. Berlin.
- Havelock, E. A. 1996. *Alle origini della filosofia greca: una revisione storica*. Edited by Th. Cole, translated by Liana Lomiento. Rome.
- Hegel, G. W. F. 1995. *Lectures on the History of Philosophy*. 3 vols. Translated by E. S. Haldane and F.
- H. Simson, with introduction by F. C. Beiser. Lincoln. (This translation first published 1892–1896 is of the second edition of Hegel’s *Vorlesungen über die Geschichte der Philosophie*, in 3 vols., edited by Karl Ludwig Michelet. Berlin, 1840–1844.)
- Heidegger, M. 1979. *Heraklit* (= *Gesamtausgabe* 55). Frankfurt am Main.
- . 1982. *Parmenides* (= *Gesamtausgabe* 54). Frankfurt am Main.
- Heuss, A. 1946. “Die archaische Zeit Griechenlands als geschichtliche Epoche.” *Antike und Abendland* 2: 26–62.

Hölscher, U. 1968. *Anfängliches Fragen. Studien zur frühen griechischen Philosophie*. Göttingen. Hoffmann, E. 1947. *Die Sprache und die archaische Logik*. Tübingen.

Humphreys, S. C. 1978. "The Work of Louis Gernet." In *Anthropology and the Greeks*, 76–106. London.

———. (1986) 2004. "Dynamics of the Greek 'Breakthrough': The Dialogue between Philosophy and Religion." In *The Strangeness of Gods: Historical Perspectives on the Interpretation of Athenian Religion*, 51–76. Oxford.

———. 1996. "From Riddle to Rigour. Satisfactions of Scientific Prose in Ancient Greece." In *Proof and Persuasion: Essays on Authority, Objectivity and Evidence*, edited by S. Marchand and E. Lunbeck, 3–24. Turnhout. Idel, M. 2001. "On Binary 'Beginnings' in Kabbalah-Scholarship." In *Historicization/Historisierung*, edited by G.W. Most, 313–337. Göttingen.

Janz, C. P. 1974. "Friedrich Nietzsches akademische Lehrtätigkeit in Basel 1869–1879." *Nietzsche Studien* 3: 192–203.

Jaspers, K. (1949) 1953. *Vom Ursprung und Ziel der Geschichte*. Munich. Translated as *The Origin and Goal of History* by M. Bullock. London.

Jouan, F., and H. Van Looy. 2002. *Euripide, Tragédies. Fragments: De Aigeus à Autolykos*. Paris. Jouanna, J., ed. 1990. *Hippocrate, L'Ancienne Médecine*. Paris.

Kahn, C. (1960) 1994. *Anaximander and the Origins of Greek Cosmology*. Cambridge, MA.

Kambitsis, J. 1972. *L'Antiope d'Euripide*. Athens.

Karsten, S. 1830, 1835, 1838. *The Remains of the Works of the Ancient Greek Philosophers, Especially of Those Who Flourished before Plato (Philosophorum graecorum veterum praesertim qui ante Platonem floruerunt operum reliquiae)*. Part 1: Xenophanes (1830), Brussel; Part 2: Parmenides (1835), Amsterdam; Part 3: Empedocles (1838), Amsterdam.

Kerferd, G. (1981) 1999. *The Sophistic Movement*. Cambridge.

Kingsley, P. 1992. "Ezechiel by the Grand Canal: Between Jewish and Babylonian Tradition." *Journal of the Royal Asiatic Society* 3 (2): 339–346.

———. 1995. *Ancient Philosophy, Mystery and Magic. Empedocles and Pythagorean Tradition*. Oxford.

———. (1999) 2001. *In the Dark Places of Wisdom*. Inverness, CA. Reprint, London.

———. 2003. *Reality*. Inverness, CA. Kleingünther, A. 1933. *Prôtos Heures. Untersuchungen zur Geschichte einer Fragestellung* (=Philologus, Supplementband 26:1). Leipzig.

Krois, J.-M. 1996. "A Note about Philosophy and History: The Place of Cassirer's *Erkenntnisproblem*." *Science in Context* 9: 191–194.

Krug, W. T. (1815) 1827. *Geschichte der Philosophie alter Zeit*. 2nd ed. Leipzig.

Laks, A. 1999. "Histoire critique et doxographie. Pour une histoire de l'historiographie de la philosophie." In *Etudes philosophiques*, 465–477. Revised version in Laks 2007, 13–26.

———. 2001. "Ecriture, Prose, et les débuts de la philosophie ancienne." *Methodos* 1: 131–151. Revised version in Laks 2007, 167–179.

———. 2004a. "Aristote, l'allégorie et les débuts de la philosophie." In *L'Allégorie de l'Antiquité à la Renaissance*, edited by B. Pérez-Jean and P. Eichel-Lojkine, 211–220. Paris. Revised version in Laks 2007, 160–166.

———. 2004b. "Gadamer et les Présocratiques." In *Gadamer et les Grecs*, edited by J.-C. Gens, P. Kontos, and P. Rodrigo, 13–29. Paris.

———. 2004c. "Plato between Cohen and Natorp." In P. Natorp, *Plato's Theory of Ideas*, translated by V. Politis and J. Connolly, 453–483. Sankt Augustin.

———. 2006. "Jacob le Cynique : Philosophes et philosophie dans la Griechische Kulturgeschichte." In *Jacob Burckhardt und die Griechen*, edited by L. Burckhardt and H. Gercke, 325–335. Beiträge zu Jacob Burckhardt 6. Basel.

———. 2007. *Histoire, Doxographie, Vérité. Etudes sur Aristote, Théophraste et la philosophie présocratique*. Louvain-la-Neuve.

———. (1983) 2008a. *Diogène d'Apollonie. Edition, traduction et*

commentaire des fragments et témoignages. Lille/Paris. 2nd ed. Sankt-Augustin.

———. 2008b. “Le génie du rapprochement et les limites de la similitude: à propos de l’Anaximandre de Vernant.” *Agenda de la pensée contemporaine* 10: 113–127.

———. 2015. “Das Proömium des Diogenes Laertios: Eine Frage der intellektuellen Mittelmeergeographie.” In *Ein pluriverses Universum. Zivilisationen und Religionen im antiken Mittelmeerau*, edited by R. Faber & A. Lichtenberger, 241–252. Paderborn.

———. 2017. “Presocratic Ethics.” In *The Cambridge Companion to Ancient Ethics*, edited by C. Bobonich, 11–29. Cambridge.

———. 2017. “Peut-on lire de Prologue des *Vies des philosophes* illustres de Diogène Laërce?” In *For a Skeptical Peripatetic: Festschrift in Honour of John Glucker*, edited by Y. Z. Liebersohn, I. Ludlam, and A. Edelheit, 285–94. Sankt Augustin.

Laks, A., and G. W. Most. *Early Greek Philosophy*. Loeb Classical Library. 9 vols. Cambridge, MA, 2016.

Laks, A., and R. Saetta-Cottone, eds. 2013. *Comédie et Philosophie. Socrate et les ‘Présocratiques’ dans les Nuées d’Aristophane*. Paris.

Lefkowitz, M. 1996. *Not Out of Africa: How Afrocentrism Became an Excuse to Teach Myth as History*. New York.

Livingstone, A. 1986. *Mystical and Mythological Explanatory Works of Assyrian and Babylonian Scholars*. Oxford.

Lloyd, G. E. R. (1972) 1991. “The Social Background of Early Greek Philosophy and Science.” In *Methods and Problems in Greek Science*, 121–140. Cambridge.

———. 1997. *Adversaries and Authorities*. Cambridge.

———. 2002. “Le pluralisme de la vie intellectuelle avant Platon.” In *Qu’est-ce que la philosophie présocratique ? / What is Presocratic Philosophy?*, edited by A. Laks and C. Louguet, 39–54. Lille.

Long, A., ed. 1999. *The Cambridge Companion to Early Greek Philosophy*. Cambridge.

Mansfeld, J. 1979/1980. "The Chronology of Anaxagoras' Athenian Period and the Date of his Trial." *Mnemosyne* 32: 39–69 and 33: 17–95. Reprint in Mansfeld 1990, 264–306.

———. 1985. "Myth Science Philosophy, A Question of Origins." In *Hypatia. Festschrift Hazel E. Barnes*, edited by W. M. Calder III, U. K. Goldsmith, P. B. Kenevan, 45–65. Boulder, CO. Reprint in Mansfeld 1990, 1–21.

———. 1986. "Aristotle, Plato, and the Preplatonic Doxography and Chronography." In *Storiographia e dossografia nella filosofia antica*, edited by G. Cambiano, 1–59. Turin. Reprinted in Mansfeld 1990, 22–83.

———. 1990. *Studies in the Historiography of Greek Philosophy*. Assen-Maastricht.

———. 1994. "A Lost Manuscript of Empedocles' *Katharmoi*." *Mnemosyne* 47: 79–82. Mansfeld, J., and O. Primavesi. 2011. *Die Vorsokratiker*. Stuttgart.

Martin, A., and O. Primavesi. 1999. *L'Empédocle de Strasbourg (P.Strasb. gr. Inv. 1665–1666)*. Berlin.

Martin, R. P. 1989. *The Language of Heroes: Speech and Performance in the Iliad*. Ithaca, NY.

Meier, C. (1980) 1990. *Die Entstehung des Politischen bei den Griechen*. Frankfurt am Main. Translated as *The Greek Discovery of Politics* by David McLintock. Cambridge, MA.

———. 1986. "The Emergence of an Autonomous Intelligence among the Greeks." In *The Origins and Diversity of Axial Age Civilizations*, edited by S. N. Eisenstadt, 66–91. New York.

Meyerson, I. (1948) 1987. "Discontinuités et cheminements autonomes dans l'histoire de l'esprit." In *Ecrits 1920–1983. Pour une psychologie historique*, 53–65. Paris.

Momigliano, A. 1975. *Alien Wisdom. The Limits of Hellenization*. Cambridge. Most, G. W. 1989. "Zur Archäologie der Archaik." *Antike und Abendland* 35: 1–23.

———. 1995. "Polemos pantôn patèr. Die Vorsokratiker in der Forschung der zwanziger Jahre." In

Alertumswissenschaft in den 20er Jahren, edited by H. Flashar, 87–114. Stuttgart.

———. 2002. “Heidegger’s Greeks.” *Arion* 10 (1): 83–98.

Mullach, F. W. A. (1860) 1867. *Fragmenta philosophorum graecorum, I: Poeseos philosophicae caeterorumque ante Socratem philosophorum quae supersunt. II: Pythagoreos, Sophistas, Cynicos et Chalcidii in Priorem Timaei platonici partem commentarios continens*. Paris.

Musil, R. (1930/1932) 1995. *The Man without Qualities*. Translated by Sophie Wilkins. New York. Naddaf, G. 2005. *The Greek Concept of Nature*. Albany.

Nagy, G. 1979. *The Best of the Achaeans*. Baltimore.

Narcy, M. 1997. “Rendre à Socrate ... ou à Démocrite? (Aristote, *Métaphysique* M4, 1078b17–31.” In *Lezione Socratiche*, edited by G. Giannantoni and M. Narcy, 81–97. Naples.

Natorp, P. 1884. *Forschungen zur Geschichte des Erkenntnisproblems im Alterthum*. Berlin.

Nestle, W. 1940. *Vom Mythos zum Logos; die Selbstentfaltung des griechischen Denkens von Homer bis auf die Sophistik und Sokrates*. Stuttgart.

Nietzsche, F. (1873) 1980. *Die Philosophie im tragischen Zeitalter der Griechen*. In Nietzsche 1980, vol. 1, 801–872.

———. (1876) 1980. *Unzeitgemässe Betrachtungen, Viertes Stück: Richard Wagner in Bayreuth*. In Nietzsche 1980, vol. 1, 429–510.

———. (1888) 1980. *Götzen-Dämmerung*. In Nietzsche 1980, vol. 6, 55–62.

———. (1889) 1980. *Ecce Homo*. In Nietzsche 1980, vol. 6, 255–315.

———. 1980. *Sämtliche Werke. Kritische Studienausgabe in 15 Bänden*. Edited by G. Colli and M. Montinari. Munich.

———. 1995. *Die Vorplatonischen Philosophen*. In *Nietzsche Werke: Kritische Gesamtausgabe*. Founded by G. Colli and M. Montinari. Vol. II/4, *Vorlesungsaufzeichnungen (WS 1871/72–WS 1874/75)*. Berlin.

———. 2006. *The Preplatonic Philosophers*. Translated by Greg Whitlock. Champaign, IL. Nightingale, A. W. 1995. *Genres in Dialogue: Plato’s Construct of Philosophy*. Cambridge.

———. 2004. *Spectacles of Truth in Classical Greek Philosophy. Theoria in Its Cultural Context*. Cambridge.

Oppermann, H. 1929. *Die Einheit der vorsophistischen Philosophie*. Bonn.

Owen, G. E. L. 1986. "Logic and Metaphysics in Some Earlier Works of Aristotle." In *Logic, Science and Dialectic: Collected Papers in Greek Philosophy*, 180–199. Ithaca, NY.

Panofsky, E. 1960. *Renaissance and Renascences in Western Art*. Stockholm.

Paquet, L., and Y. Lafrance. 1995. *Les Présocratiques (1450–1879)*. Vol. 3 (Supplément). Québec. Piano, V. 2016. *Il papiro di Derveni tra religione e filosofia* (STCPF 18). Florence.

Pohlenz, M. 1918. "Das zwanzigste Kapitel von Hippokrates *De prisca medicina*." *Hermes* 53: 396–421.

Popper, K. (1958–1959) 1965. "Back to the Presocratics!" In *Conjectures and Refutations: The Growth of Scientific Knowledge*, 136–153. London.

Primavesi, O. 2002. "Lecteurs antiques et byzantins d'Empédocle. De Zénon à Tzétzès." In *Qu'est-ce que la philosophie présocratique ? / What is Presocratic Philosophy?*, edited by A. Laks and C. Louguet, 183–204. Lille.

Ramelli, I. 2004. "Diogene Laerzio e i Cristiani: conoscenza e polemica con Taziano e con Clemente Alessandrino?" *Espacio, Tiempo y Forma*, 2nd ser., 15: 27–42.

Recki, B. 1997. "Kultur ohne Moral? Warum Ernst Cassirer trotz der Einsicht in den Primat der praktischen Vernunft keine Ethik schreiben konnte." In *Ernst Cassirers Werk und Wirkung. Kultur und Philosophie*, edited by D. Frede and B. Recki, 58–78. Darmstadt.

Reinhardt, K. (1916) 1977. *Parmenides und die Geschichte der griechischen Philosophie*. Bonn. Reprint, Frankfurt am Main.

Renan, E. (1863) 1875. *Histoire des Origines du Christianisme*. Vol. 1, *La Vie de Jésus*. Paris. Translated as *The History of the Origins of Christianity*, vol. 1, *Life of Jesus* by William G. Hutchinson. London.

———. 1878 “Vingt jours en Sicile.” In *Mélanges d'histoire et de voyages*, 77–118. Paris.

———. 1883. *Souvenirs d'Enfance et de Jeunesse*. Paris. Translated as *Recollections of My Youth* by C. B. Pitman and revised by Madame. New York.

Riedweg, Ch. 2002. *Pythagoras. Leben, Lehre, Nachwirkung*. Munich.

Rudolph, E. 2003. “Logos oder Symbol? Cassirer über Goethes Platonismus.” In *Ernst Cassirer im Kontext*, edited by E. Rudolph, 243–253. Tübingen.

Saïd, E. W. 1975. *Beginnings: Intention and Methods*. Baltimore.

Sassi, M.-M. 2007. “Ordre cosmique et isonomia: en repensant *Les Origines de la pensée grecque* de Jean-Pierre Vernant.” *Philosophie antique* 7: 187–218.

Schiefky, M. J. 2005. *Hippocrates 'On Ancient Medicine'*. Translated with *Introduction and Commentary*. Leiden.

Schlechta, K., and A. Anders. 1962. *Friedrich Nietzsche. Von den verborgenen Anfängen seines Philosophierens*. Stuttgart/Bad-Canstatt.

Schleiermacher, F. W. D. (1815) 1835. “Über den Werth des Sokrates als Philosophen.” In *Abhandlungen der königlichen-preussischen Akademie der Wissenschaften*, 50–68 = *Sämtliche Werke* 3. Abt., Bd. 2, 287–308. Berlin.

Schluchter, W. 1979. “The Paradox of Rationalization: On the Relation of Ethics and World.” In *Max Weber's Vision of History*, edited by G. Roth and W. Schluchter, 11–64. Berkeley.

———. 1988. *Religion und Lebensführung*. 2 vols. Frankfurt am Main.

Schmalzriedt, E. 1970. *Peri phuseôs. Zur Frühgeschichte der Buchtitel*. Munich.

Scholem, G. 1969. *On the Kabbalah and Its Symbolism*. New York.

Schopenhauer, A. (1850) 1974. “Fragments for the History of Philosophy.” In *Parerga and Paralipomena*, translated by E. F. J. Payne, vol. 1, 31–136. Oxford and New York.

Schwartz, B. 1975. “The Age of Transcendence.” *Daedalus* 104: 1–7.

Seaford, R. 2004. *Money and the Early Greek Mind: Homer, Philosophy, Tragedy*. Cambridge.

Spencer, H. (1862) 1908. *First Principles*. 6th ed. London.

Thraede, K. 1962. "Das Lob des Erfinders. Bemerkungen zur Analyse der Heuremata- Kataloge." *Rheinisches Museum* 105: 158–186.

Tyrell, W. B. 2012. "Biography." In *Brill's Companion to Sophocles*, edited by A. Markantonatos, 19–38. Leiden and Boston.

Vander Waerdt, P. A. 1994. "Socrates in the Clouds." In *The Socratic Movement*, edited by Paul A. Vander Waerdt, 48–86. Ithaca, NY.

Vegetti, M. 1996. "Iatromantis." In *I signori della memoria e dell'oblio*, edited by M. Bettini, 65–81. Florence.

———. 1998. "Empedocle, Medico e sofista (*Antica Medicina* 20)." In *Text and Tradition. Studies in Ancient Medicine and Its Transmission. Presented to Jutta Kollesch*, edited by K. D. Fischer, D. Nickel, and P. Potter, 289–299. Leiden.

Vernant, J.-P. (1957) 2006. "The Formation of Positivist Thought in Archaic Greece." In *Myth and Thought among the Greeks*, translated by Janet Lloyd with Jeff Fort, 371–398. New York.

———. (1962) 1982. *Les Origines de la pensée Grecque*, Paris. Translated as *The Origins of Greek Thought*. Ithaca, NY.

———. (1975) 1996. "Questions de méthode. Dialogue avec Maurice Caveing et Maurice Godelier." In *Entre mythe et politique*, 105–136. Paris.

———. 1995. *Passé et Présent. Contributions à une psychologie historique*. 2 vols. Edited by R. di Donato. Rome.

———. 2007. *Œuvres. Religions, Rationalités, Politique*. 2 vols. Paris.

Weber, M. 1989. *Die Wirtschaftsethik der Weltreligionen: Schriften 1915–1920*. Edited by H. Schmidt- Glinzter in collaboration with P. Kolonko. In *Max Weber Gesamtausgabe*, edited by H. Baier, M. R. Lepsius, W. J. Mommsen, W. Schluchter, and J. Winckelmann, Abteilung 1, Band 19, 31–522. Tübingen. (Partial translations: 1. *Introduction to the Economic Ethics of the World Religions*. In *The Essential Weber*, edited by Sam Whimster, 55–80. London, 2004. 2. *The Religion of China: Confucianism and Taoism*. Translated by H. H. Gerth. Glencoe, IL, 1951.)

———. 2016. *Die protestantische Ethik und der Geist des Kapitalismus*. Edited by W. Schulter and U. Bube. In Max Weber, *Gesamtausgabe*, edited by H. Baier, M. R. Lepsius, W. J. Mommsen, W. Schluchter, and J. Winkelmann, Abt. 1, Bd. 18, 101–492. Tübingen. Translated as *The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism* by T. Parsons. New York, 1958.

Weil, E. 1975. “What Is a Breakthrough in History?” *Daedalus* 104:21–36.

West, M. L. (1966) 1978. *Hesiod. Theogony. Edited with Prolegomena and Commentary*. Oxford. Wiese, H. 1963. “Heraklit bei Klemens von Alexandria.” PhD diss., Kiel.

Windelband, W. 1891. *Geschichte der Philosophie*. Tübingen. Zarader, M. 1986. *Heidegger et les paroles de l'origine*. Paris.

Zeller, E. (1844/1852) 1919/1923. *Die Philosophie der Griechen in ihrer geschichtlichen Entwicklung*. Edited by W. Nestle. 3 parts in 6 vols. Leipzig.

Zhmud, L. 2006. *The Origin of the History of Science in Classical Antiquity*. Berlin.

Zhmud, L., and A. Kouprianov, A. Forthcoming. “Ancient Greek *mathēmata* from a Sociological Perspective: A Quantitative Analysis.” *Isis*.

2. TRANSLATIONS AND EDITIONS OF ANCIENT SOURCES. REFERENCE WORKS

Early Greek Philosophers

References to the fragments of the Presocratic authors are made, whenever possible, both to the edition of reference (Hermann Diels and Walter Kranz, *Die Fragmente der Vorsokratiker*, 6th edition, Berlin, 1951–1952, indicated as DK) and to the edition recently coedited by Glenn W. Most and myself (André Laks and Glenn W. Most, *Early Greek Philosophy*, Loeb

Classical Library, 9 vols., Cambridge, MA, 2016, indicated as LM).

For Diogenes of Apollonia, see also:

Diogenes of Apollonia. In A. Laks (1983) 2008a. *Diogène d'Apollonie. Edition, traduction et commentaire des fragments et témoignages*. Lille/Paris. 2nd ed. Sankt-Augustin.

Other Authors

The titles of Plato's dialogues and Aristotle's individual works are not named separately in this bibliography.

Aristophanes. *Clouds*. In Aristophanes, *Clouds. Wasps. Peace*, edited and translated by J. Henderson.

The Loeb Classical Library. Cambridge, MA, 1998.

Aristotle. *The Complete Works*. The revised Oxford translation. Edited by J. Barnes. Princeton, NJ, 1964.

Aristoteles. *Fragmenta selecta*. Edited by W. D. Ross. Oxford, 1955.

Cicero. *Tusculan Disputations*. With an English translation by J. E. King. The Loeb Classical Library.

Cambridge, MA, 1971.

Diogenes Laertius. *Lives of Eminent Philosophers*. With an English translation by R. D. Hicks. The Loeb Classical Library. 2 vols. Cambridge, MA, 1925.

Doxographi Graeci. Edited by H. Diels. Berlin, 1876.

Epicurus. *Letter to Pythocles*. In B. Inwood and L. P. Gerson, *Hellenistic Philosophy: Introductory Readings*, 19–28. Indianapolis, 1997.

Eudemus. *Eudemos von Rhodos*. In *Die Schule des Aristoteles*, vol. 8, edited by F. Wehrli. Basel, 1969.

Eudemus of Rhodes. Edited by I. Bodnár and W. W. Fortenbaugh (RUSH XI). New Brunswick, NJ, 2002.

Euripides. *Fragments*. In *Euripides*, vol. 7 (Aegeus-Meleager), edited and translated by Ch. Collard and M. Cropp. The Loeb Classical Library. Cambridge, MA, 2008.

Heraclides Ponticus. *Heracleides Pontikos*. In *Die Schule des Aristoteles*, vol. 7, edited by F. Wehrli. Basel, 1969.

Herodotus. *The Histories*. Translated by R. Waterfield. Oxford, 2008.

Hesiod. *Theogony*. Edited by M. L. West. Oxford, 1978.

Hesiod. *Theogony, Works and Days, Testimonia*. Edited and translated by G. W. Most. The Loeb Classical Library. Cambridge, MA, 2006.

Hippocrates. *Ancient Medicine*. In M. J. Schiefsky, *Hippocrates "On Ancient Medicine."* Translated with Introduction and Commentary. Leiden, 2005.

———. *Fleshes*. In *Hippocrates*, vol. 8, edited and translated by P. Potter. The Loeb Classical Library. Cambridge, MA, 1995.

Homer. *Odyssey*. Translated by R. Lattimore. New York, 1999.

Isocrates. *Antidosis*. In *Isocrates*, vol. 2, with an English translation by G. Norlin. The Loeb Classical Library. Cambridge, MA, 1929.

Menander. *Fragmenta*. In *Poetae Comici Graeci*, vol. 6/2, edited by R. Kassel and C. Austin. Berlin, 1998.

Plato. *Complete Works*. Edited by J. M. Cooper, associate editor D. S. Hutchinson. Indianapolis, 1997. Sextus Empiricus. *Against the Physicists*. In Sextus Empiricus, *Against the Physicists. Against the Ethicists*. With an English translation by R. G. Bury. The Loeb Classical Library. Cambridge, Mass./London 1936.

Simplicius. *Commentary on Aristotle's Physics*. In Simplicius, *In Aristotelis Physica Commentaria*, edited by H. Diels. *Commentaria in Aristotelem Graeca*, vols. 9–10. Berlin, 1882–1885.

Theophrastus. *Opinions of the Philosophers (Physikôn doxai)*. In *Doxographi Graeci*, edited by H. Diels, 473–495. Berlin, 1876.

Theophrastus. *On Sensation*. In *Doxographi Graeci*, edited by H. Diels, 497–527. Berlin, 1876.

Thucydides. *History of the Peloponesian War*. Edited and translated by M. Hammond. Oxford, 2009. Xenophon. *Memorabilia*. In *Memorabilia. Oeconomicus*. Edited and translated by E. C. Marchant.

Symposium. Apology. Translated by O. J. Todd, revised by J. Henderson. The Loeb Classical Library. Cambridge, MA, 2013.

Reference Works

H. Bonitz. *Index Aristotelicus*. Berlin, 1870.

نمایه

آ	اثباتی بودن ۷۴، ۷۵، ۷۹
آدورنو، تئودور ۵۰	اجزای حیوانات (ارسطو) ۲۷
آرخلائئوس ۱۹، ۲۸، ۹۵	ارسطو ۱۴، ۱۵، ۲۲-۲۸، ۳۱، ۳۵، ۴۳-۴۵، ۴۷، ۴۹، ۵۳، ۶۲-۶۷، ۶۹، ۷۵، ۸۱، ۸۸، ۹۱، ۹۲، ۹۶، ۱۰۲-۱۰۴، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۱۷-۱۱۹، ۱۲۱، ۱۲۳، ۱۲۶، ۱۲۷، ۱۳۰، ۱۳۲، ۱۳۳
آریستوفانس ۱۸، ۱۹، ۵۵، ۱۱۶، ۱۱۷	اسپینسر، هربرت ۵۱
آغازگاه‌ها ۶۳، ۸۶-۹۱، ۹۴، ۹۵، ۹۶، ۱۰۴	استدلال‌های دوتایی ۱۴
۱۱۸، ۱۱۳	اسطوره ۳۸، ۳۹، ۵۰-۵۴، ۶۶، ۱۰۵، ۱۱۳، ۱۲۳
آکادمی افلاطونی ۴۲، ۵۸، ۶۹	افلاطون ۱۱، ۱۲، ۱۴، ۱۹، ۲۳-۲۶، ۲۸، ۳۱، ۳۳، ۴۱، ۴۲، ۴۵، ۴۷، ۴۹، ۵۳، ۵۴، ۵۶، ۵۸، ۶۰، ۶۲، ۶۳، ۹۸، ۹۹، ۱۰۱-۱۰۵، ۱۰۸، ۱۱۵-۱۱۹، ۱۲۱، ۱۲۴، ۱۲۵، ۱۳۰، ۱۳۲، ۱۳۳
آناکساگوراس ۱۵، ۱۷، ۱۹، ۲۴، ۲۶، ۳۵، ۴۲، ۴۳، ۴۵، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۱۶، ۱۱۸، ۱۳۴	امپدوکلس ۱۳، ۱۵، ۲۶، ۳۴-۳۶، ۳۸-۴۰، ۴۵، ۴۶، ۵۰، ۶۰، ۶۱، ۷۸، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۱۵، ۱۱۹، ۱۲۲، ۱۲۴، ۱۳۴
آناکسیماندروس ۱۵، ۲۸، ۳۸، ۴۶، ۴۹، ۵۵، ۶۶، ۷۰، ۷۷، ۸۸، ۹۱، ۹۲، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۱۶، ۱۲۴، ۱۲۷، ۱۲۸، ۱۳۰	انحطاط ۳۶، ۳۷
آناکسیمنس ۱۵، ۳۴، ۴۶، ۵۰، ۵۵، ۶۶	انوما الیس ۷۰
۸۸، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۲۴	اورپیدس ۱۳، ۱۷، ۳۷، ۱۳۱
آنتیفون ۴۶، ۵۵	
الف	
ابرهارد ۱۱، ۲۱، ۳۱، ۳۲، ۱۲۲	
اپیکوروس / اپیکوریان ۵۴، ۱۱۸	

اُئیپیدسِ خیوسی ۵۵

ایودموسِ رُوسی ۱۲۷

ایوکِتمونِ آتنی ۵۵

ب

بائر، کارل فُن ۳۵

بددینی ۱۲، ۱۷، ۱۸

برنت، ژان ۱۰۴، ۱۲۲

بقراط ۱۲، ۱۶، ۶۵

بلومبرگ ۹۳، ۹۴، ۱۲۱

بورکهارت، یاکوب ۷۹، ۸۶، ۱۲۰

بوسکُویچ ۳۴

پ

پاپیروسِ دِرونی ۴۶

پارمنیدس ۱۵، ۲۱-۲۳، ۲۶، ۳۶، ۴۵، ۵۰،

۶۶، ۹۱، ۹۲، ۹۸، ۹۹، ۱۰۰-۱۰۲، ۱۰۶-۱۰۸، ۱۱۱،

۱۱۵، ۱۱۷، ۱۱۹، ۱۲۱، ۱۳۲، ۱۳۴

پاسکال ۶۶

پانهلیسم ۷۸

پدیده‌های هواشناختی ۱۵

پوپر ۶۶، ۱۲۷

پولوبوس (شاگرد بقراط) ۶۵

پولیس (شهر) ۷۱

پیدایش خدایان ۸۸

ت

تالس ۲۶، ۳۴، ۳۵، ۶۶، ۶۷، ۷۰، ۹۱، ۹۲،

۹۳-۹۵، ۱۰۴، ۱۱۶، ۱۱۸، ۱۲۶، ۱۳۱،

تئودوروسِ پرودروموسی ۴۶

تئودوروسِ کورنه‌ای ۵۵

تئوфраستوس ۸۸، ۹۲، ۱۰۰، ۱۱۸، ۱۲۵، ۱۵۶

تمدن اکدی ۷۰، ۸۶

تمدن بین‌النهرینی ۶۹، ۷۰

توکودیدس ۵۸، ۸۱، ۱۲۴

ج

جَبَّارِی دهن (نیچه) ۳۳، ۳۹، ۴۳، ۱۰۱

خ

خاطرات سقراطی (کسنوفون) ۱۴، ۱۸، ۱۹،

۱۱۶، ۱۱۷

د

داروین، چارلز ۳۵، ۳۹

دریابِ پزشکی باستان (بقراط) ۱۲، ۱۶، ۶۰،

۶۲، ۶۳، ۶۷

دکارت، رنه ۶۶

دموکریتوس ۱۵، ۲۷، ۳۴، ۳۵، ۳۸، ۴۰، ۴۶،

۵۵، ۱۰۹، ۱۱۸، ۱۳۳

دوره‌بندی ۳۳، ۴۱، ۱۱۹، ۱۲۰

دیلز، هرمان ۳۱، ۳۳، ۴۰، ۹۸، ۱۱۶، ۱۲۰

- دیوگنس آپولونیایی ۱۵، ۱۷، ۱۸، ۴۲، ۴۵، ۶۲، ۶۴، ۱۱۷
- دیوگنس لائرتیوس ۲۸، ۲۹، ۳۸، ۴۳، ۶۹، ۷۴، ۸۹، ۹۱، ۱۱۶، ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۲۶، ۱۲۷، ۱۳۰
- ع
- عقلانی سازی ۶۷، ۷۰، ۸۰، ۸۱، ۸۲، ۸۴، ۱۵۷
- عمومی بودن ۷۴، ۷۵، ۷۹
- غ
- غایت شناسی ۳۵، ۴۲، ۸۶، ۹۸
- ف
- فرگه ۶۳
- فروید ۱۲۰
- فریکیدس ۸۸
- فیثاغورس ۲۰، ۲۱، ۲۸، ۳۸، ۴۹، ۵۸، ۹۲، ۹۵، ۹۵، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۱۰، ۱۲۵
- فیثاغوریان ۲۶، ۲۷، ۳۲، ۳۴، ۱۲۰
- فیلولائوس ۱۵، ۴۱
- ق
- قاره ای (سنت فلسفی) ۱۰، ۴۴، ۹۷
- ک
- کابالا ۸۷، ۸۹، ۹۰، ۹۱
- کارستن ۳۳، ۱۱۹
- ز
- زلیر ۳۲، ۳۳، ۴۰، ۴۳، ۱۰۰، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۹، ۱۲۰، ۱۲۲، ۱۳۲، ۱۳۴
- زمانه محوری ۸۶
- زنون الثایی ۲۱، ۱۱۹
- س
- سقراط ۹، ۱۱، ۱۲، ۱۴-۱۹، ۲۱، ۲۳-۲۸، ۳۱-۳۳، ۳۶، ۳۷، ۳۹، ۴۱-۴۵، ۴۷، ۵۴، ۵۶، ۶۰، ۶۳، ۹۵، ۱۰۵، ۱۱۵-۱۱۹، ۱۲۱-۱۲۳، ۱۳۳
- سکولار سازی ۷۴، ۷۹، ۱۲۸
- سنت پدیدارشناختی ۱۰، ۴۰، ۵۰، ۹۸، ۱۰۱، ۱۳۲
- سوفیست ها ۱۸، ۲۸، ۳۱-۳۳، ۶۰، ۶۲، ۱۲۰
- سولون ۵۹، ۱۱۷
- سیسرون ۲۰، ۲۱، ۲۸، ۳۲، ۱۱۹، ۱۲۴

- م
کاسیر، ارنست ۱۰، ۵۱، ۹۴، ۹۷، ۱۰۳-۱۱۴، ۱۳۰-۱۳۳
کانت، ایمانوئل ۱۱، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۸۶، ۱۰۴، ۱۰۵-۱۰۸، ۱۳۳، ۱۳۴
کیل ۱۲۰
کیلر ۹۴، ۱۱۰، ۱۳۵
کرانتز ۴۱، ۱۱۹
کسنوفانس ۴۹، ۹۵، ۱۰۶، ۱۱۹
کسنوفون ۱۱، ۱۴، ۱۸، ۲۱، ۲۲، ۶۰، ۱۱۶، ۱۱۷
کنت، اوگوست ۷۴
کورنفورد ۷۳
کوسموس (نظم جهان) ۷۷، ۱۰۴
کیرکگور ۶۳
- گ
گادامر ۱۰، ۹۷-۱۰۳، ۱۲۱، ۱۲۹، ۱۳۱-۱۳۴
گرگیاس ۶۱-۶۳، ۱۱۵
گرنٹ ۷۳-۷۵، ۱۲۷، ۱۲۸
گوشت‌ها (بقراط) ۱۶
- ل
لاپلاس ۳۴، ۳۵
لانگ ۳۴
لابینیتس ۶۶، ۱۳۵
لوگوس ۵۳، ۵۴، ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۸، ۱۱۱
۱۱۲، ۱۲۷، ۱۳۴
لوید، جی.ای.آر. ۵۶، ۱۲۴، ۱۳۱
- ن
نامه به بولندرف (هولدرلین) ۳۷
نستل ۱۲۲، ۱۲۳
نوفیشاغوری‌ها ۴۲
نوکانتی‌ها ۱۰۵، ۱۰۸
نیچه، فردریش ۳۱، ۳۳-۴۴، ۴۹، ۵۰، ۹۷
۱۰۱، ۱۰۴، ۱۲۰-۱۲۲
- ه
هیرماس ۹۷، ۱۱۳
هایدگر ۵، ۴۰، ۴۳، ۶۳، ۹۱، ۹۸، ۹۹، ۱۲۱، ۱۵۸

هیپوکراتسِ خیوسی ۵۵

هیپاس الیسی ۶۹

و

واگنر ۳۶

وبر ۵، ۷۶، ۷۸، ۸۰، ۸۱-۸۴، ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۵۸

ورنانت ۵، ۷۱-۷۹، ۸۲، ۸۴، ۸۵، ۹۰، ۹۱

۱۲۳، ۱۲۷، ۱۲۸

ی

یاسپرس، کارل ۸۵، ۸۶، ۱۲۹

هراکلیتوس ۲۱، ۳۴، ۳۵، ۳۹، ۴۰، ۴۲، ۴۹

۵۰، ۵۵، ۵۸، ۵۹، ۷۸، ۹۱، ۹۸، ۹۹، ۱۰۰

۱۰۲، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۲۵

هرودت ۱۲۴

هسیودس ۲۶، ۶۴

هکاتایوسِ میلِتوسی ۵۵

هگل ۳۲، ۶۳، ۹۸، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۵

۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۲، ۱۳۲، ۱۳۴، ۱۳۵

هلمهولتز ۳۴، ۳۵، ۳۹، ۱۱۰

هورکهایمر ۵۰

هولدرلین ۳۷

هومر ۱۴، ۵۲، ۵۷، ۵۸، ۱۱۷، ۱۲۸، ۱۳۲

